

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

BIRDTESEK:
6-hasabos postisor egyszer 20 Mt.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási díj 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Csütörtök, június 12.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A püspökválasztás napja.
- A képviselőház ülése.
- A város parlamentjéből.
- Kristóffy kerületéből.
- Elégtétel a német császárnak.
- A szabadkőművesek palotája.
- A püspökválasztás előtt.
- Aradi föld Clevelandban.
- Kétszáz fuvaros a város közgyűlésén.
- A kaszinó affér.
- Egy urinő szerelmi drámája.
- A városi közgyűlések reformja.
- Adóhivatalok áthelyezése Aradmegyében.
- Zene az aradi kávéházakban.
- A város építkezései és az építési-vállalkozók.
- Tárca: Elza. Irta: Polgár Géza.
- Csarnok: Történetek egy ócska paradicsomban. Irta: Hevessi Jenő.

A püspökválasztás napja.

Arad, június 11.

Holnap töltik be az aradi román székesegyházban a Goldis József halálával megüresedett aradi görög keleti román püspöki széket. Két erős párt áll egymással szemben. A mérsékeltbb elemek Hamzsea Ágoston archimandrita körül csoportosulnak, míg a tulzók jelöltje: Mangra Vazul nagyváradai püspöki helynök. Az eredményt bajos előre megjövendölni, valószínű azonban, hogy Hamzsea Ágoston 1—2 szavazat többséggel meg lesz választva.

Nem érdektelen dolog a két jelölttel közelebbről foglalkoznunk.

Mangra Vazul biharmegyei születésű,

51. éves; gimnáziumi tanulmányait Belényesen, a theológiát Aradon végezte, hol később tanári állást nyert. 1893. szept. 1-től a vallás és közokt. m. kir. miniszter rendelete folytán államellenes magatartása és izgatásai miatt állásától fel-függesztetett. Fegyelmi ügye mai napig sem nyert elintézést, mindazáltal Mangra bold. Goldis püspök alatt, kinek megválasztását ő elősegítette, nagy befolyásra tett szert és az egyházmegye ügyeit ugyyszólván kényekedve szerint intézte; utóbb nagyváradai püspöki vikáriussá is lett. Mangra ezután is többnyire Aradon tartózkodott és kormányozta az egész egyházmegyét. Valóságos üldözési mania honosodott meg ez időben a szentszéknél. Az egyházmegye legképzettebb és leghazafiasabb tanárai, lelkészei és tanítói érezték eme rémuralom súlyát, úgy, hogy az elégtelenség általánossá lett.

Hogy ama huszonhárom év alatt, melyet Aradon töltött, ki volt Mangra, azt a magyarság nagyon jól tudja. Van-e aradi polgár, ki Mangrát jó hazafinak ismerné? Hogy mint papnevelői tanár minő hazafias érzelmeket csepegtetett a kezére bizott ifjuság szívébe, az elképzelhető. Mangranak egész multja *hazafiatlanság és a magyar állameszme megtagadása*. Hogy Mangra mostani „hazafias” nyilatkozatai megnyitják érnek, azt az aradiak tudják legjobban.

Tény, hogy Mangra nemcsak az aradmegyei, de a magyarországi ultrák főkolomposa volt. Ő volt az, ki az 1892-ik

évi nagyszzebeni gyűlésen a memorandum felterjesztése mellett széleskörű gyűjtést folytatott. Mangra szemináriumi tanár létere, a ki fizetését államsegélyből kapta, a memorandisták élén, a magyar kormány megkerülésével, Bécsbe rándult. Hazafiatlan ténykedései Aradon az ismert utcai tüntetéseket vonták maguk után, mely alkalommal Mangrát tetteleg inzultálták. Hazafiatlanságáról és izgatásairól meggyőződtek nemcsak a helybeli hatóságok, hanem maga a kormány is, mely tanári állásától való elmozdítását elrendelte. Ama két esztendő, míg felfüggesztve volt, Mangra nem vezeklésre, hanem izgatásra használta fel. A memorandum-pör idejében se-reget toborzott és azt Kolozsvárra vezette. Minden hónapban legalább egyszer Bukarestbe rándult, az elítelt nemzeti komité tagjait Szegeden és Vácott sűrűn látogatta és a Ligától hozott pénzzel ellátta. A nemzeti komité börtönbe jutása után Mangra volt az, ki Nagyszebenbe nagy román nemzeti gyűlést hívott össze. A nemzetiségek budapesti kongresszusának rendezésén tevékeny részt vett. Mangra volt az, ki Russu Síríanut Aradra hozta és ennek szerkesztősége alatt a Tribuna Poporului c. lapot megindította, melyben a mérsékelt érzelmű románokat kiméletlenül támadták. Avagy nem e lap intézett heves támadást Metianu és Mihályi érsekek, Pável, Szabó és Dr. Radu püspökök, Gáll József főrendi tag, Beles János, a Mocsonyi testvérek, Ciocan János egyet.

TÁRCA

Elza.

Irta: Polgár Géza.

A mig volt ideje Szelestei Elzának a fontolgatásra, hogy férjhez menjen-e a köröi valamelyikéhez, addig nem tette. A mikor pedig megfontolás nélkül megtehette volna, akkor meg nem volt kérés csak egy, és az nem igen kellett neki.

No de hát ki vette volna tőle rossz néven ha válogat, mikor apja jómódu földesur volt. Remélhette Elza, hogy majd csak eljő az igazi és addig addig fontolgatott, a mig elkésett. Ma árverezték el szegény apja minden vagyonát; nem maradt semmije. Darnay főispán megcsupa százalomból bedugta a megyéhez valami kis hivatalba, hogy megélhessen valahogyan. Es ezt is azért tette, hogy a mint Elzának eszébe jutna, hogy ezentul is szemet vessen a fiára, Darnay Karcásra, a dzsentrí főjegyzőre, hát tüstént kiteszi a szürét az öregnek, akkor aztán mehet koldulni.

Szegény, gyámoltalan Szelestei ezt a hirt is lelkendező örömmel vitte meg a feleségének és Elza leányának, csak hogy azok is örüljenek. De bizony csalódott, mert ennek a hirtnek csak az asszony örült, de Elza sehogy sem tudott beletörődni abba a gondolatba, hogy az apja alárendeltje legyen Darnay Károlynak, a ki egykor, csak nem is olyan régen, boldog

volt, ha Elza rátekintett; kétszeresen boldog, mikor egy keringőt, csárdást járhatott vele a mult télen a megyebálon.

Mit ér ma már a szépsége, mit a büszkesége?! Szegény leány nem kell senkinek se, ha még oly szép is. De meg a gondok, a nagy, nehéz gondok elhervasztják a szépségét is. A viruló rózsaszarcs elveszti báját, a büszke természet megcsuklik, félnék lesz, a csábos szép szemek tüze veszt a fényéből; fonnyad a leány, mert a szegénység rettenetes ellensége kivált annak, a ki egykor jómódban élt, fényes ruhákban járt: legkivált a leánynak...

Hogy esküdözött a főispán fia, Károly, hol-tig hü szerelmet, hogy rajongott érte és ime, most, hogy vége a gazdagságnak: vége a szerelemnek is: feléjük se néz többé. Ilyenek a férfiak mind: csak a pénzükért szeretik a leányokat s ha elveszik, a pénzüket veszik el és a szegény leány meg sem ismeri a boldogságot.

Keservesen zokogott Elza kétségbeeső helyzetén. És az idő mult. Irgalom nélkül. Az a Komáromi Péter, a ki érettségi után folytatta az apja mesterségét, a műasztalos mesterséget, az elvonná Elzát így is, szegényen, de bizony mig jómódban voltak Szelesteiek, irgalmatlanul kikoszorúzták, hát szegény fiu úgy elment nagy fájdalommal, hogy azóta a hirtől halottak családjában, hogy azóta a hirtől halottakban és most öreg szülei egyebet se tudnak felőle.

Ebben a kis városkában meg mindenki is-

merte Szelesteieket, így hát kegyetlen fájdalom volt, a mint az ismerősök szempillantásaiból kiérezhették a gondolataikat:

— Semmik se vagytok! Elzátok, a páva, senkinek sem kell!

Az ő volt barátnője mind férjhez mentek már, csak ő nem kellett senkinek, a ki gazdag, a szegény meg félt, hogy a nagy igényei mind megmaradtak.

Egy-két keserves hónap fájdalmát tetézte még, hogy Darnay Károly, a dzsentrí fiu fölépett képviselőnek és meg is választották. Aztán megnősült.

Ez volt Elza szívének a kegyelemdőfés. Összetett kezekkel könyörgött az apjának, hogy költözködjének el innen ebből a városból, mert ha neki látnia kell egykori udvarlója ilyen hivalkodó boldogságát, hát még a legborzasztóbbra is képes lesz: az öngyilkosságra. Meg-hasonlított mindenkivel szegény Elza és sorsa fölött kétségbeesett.

Azonban az ő jószágos, szerető édesanyja, a ki gyengéd szeretettel csüngött leányán, addig-addig vigasztalagta, a mig valahogyan beletnyugodott a sorsába. Az apja meg folyamodott és megkapta az áthelyezést elrendelő végzést — Budapestre. Ez a hír szinte felvillanyozta a szegény családot. Örömmre vált a bánatuk. Hát-ha ott fenn, abban a fényes városban szerencsét csinálna Elza?! Uj remény szállt valamennyük szívébe és szinte lázasak lettek a gondolatától is annak, hogy megszűnik már ez a sanyaru helyzetük és efelejtik ezt a kisvá-

tanár. Goldis József és mások ellen, hazafias magatartásukért?

De miben nyilvánult Mangra hazafisága, mióta püspöki vikáriussá lett? Talán a passzivitás ellen harcolt? Talán a nagyváradi törvényhatósági közgyűlésen magyarul beszélt? Talán a legutóbbi képviselőválasztáson szabadelvű, avagy függetlenségi párti programmal lépett fel valahol? Talán szakított a tulzókkal? Talán a Tribuna Poporului az utóbbi időben más, hazafiasabb irányt követ? Mindezen kérdésekre a felelet határozottan nem. Mangra egész életében a magyar állameszme leghatározottabb megtagadója és a magyar-román testvériségnek legelszántabb ellensége volt. Ily tényeket, ilyen multat egy kétes értékű „hazafias” nyilatkozattal letagadni nem lehet.

Ami pedig Mangra jelentékeny pártját illeti, ennek magyarázata abban rejlik, hogy néhai Goldis püspök alatt Mangra a zsinati tagok választásánál is érvényesítette befolyását. Hogy minő eszközökkel harcoltak, annak bizonyosága azon körülmény, hogy pl. Antonescu István nyug. árvaszéki elnökkel szemben egy falusi tanítót választottak meg. Maga Hamsea archimandrita csak egy szavazattöbbséggel győzött egy egyszerű lelkészszel szemben. Így buktatták meg a mérsékeltabb érzelmeik közül Csontea szemináriumi tanárt, Papp Miklós nagyváradi pénzügyigazgatót, Bokseán Mózes esperest és másokat. Mangrának így alakult pártja azonban nem a közérzület kifejezője, ő maga már nagyon is lejárt a magától.

Hamsea Agoston szül. Rozsnyón, Brassó megyében 1850-ben. Gimnáziumi tanulmányait jeles eredménnyel elvégezvén, a nagyszabeni theológiára ment. A hittudományokon kívül jogot is végzett. Aradra 1875-ben került, mint a papnevelő tanára. Majd szentszéki előadóvá, 1888. óta pedig a papnevelő igazgatójává lett. A püspöki zsinat 1897-ben archimandrita-méltóságra emelte. Tavaly Mangra és Csorogár üldözéseivel, lemondva szemináriumi-igazgatói állásáról, a hódos-bodrogi zárdába vonult vissza. Minden állásában buzgalma,

lelkiismeretessége és mindenki iránt jóakaró bánásmódja által tünt ki. Hamsea Agoston általában mint tudományosan képzett, szelid lelkű, rokonszenves, előzékeny, jó szívű, igazságszerető, minden jó és nemes után lelkesülni tudó embert ismerik. Hazafiságát senki sem merete soha kétségbe vonni. Az aradi szabadelvű pártnak számottevő tagja, a helybeli művelt társadalomnak kedveltje. Testestül-lelkestül igazi hazafi. Hamsea pártja élén állanak: Gáll József főrendi tag, Beles közjegyző, Beles Vazul esperes, Papp I. szentszéki elnök, Papp János Biharmegye főjegyzője, Putics Traján dr. esperes, Zsigre M. nagyváradi ügyvéd, Lázár Konstantin nyug. kir. járásbíró stb.

Már a két jelölt eme vázlatos jellemrajzából is kitetszik, hogy úgy a haza, mint az egyházmegye érdeke azt kívánja, hogy Mangra semmi esetre se legyen aradi püspök. Mangra esetleges győzelme és megerősítése a tulzóknak újból való fellökérékét, a nemzetiségi mozgalmaknak hatványozott mértékben való fellépését, az egyházmegye megrendült békéjének teljes felforgatását és a pártharcoknak és szenvedélyeknek ádáz elfajulását jelentené. Ugy az egyházmegye, mint a haza érdeke csak az lehet, hogy Hamsea Agoston jusson a püspöki méltóságra.

Egy zsinati tag.

TÁVIRATOK.

Vilma királynő köszönete.

Hága, jun. 11. A hivatalos lap a királynőnek egy leírását közli, a melyben köszönetet mond mindazoknak, a kik betegsége napjaiban részvétüket fejezték ki és azt mondja, hogy népe szeretetének ez az újabb jele mélyen meghatotta.

A transzváli foglalás.

Pretoria, jun. 11. Egy ma kibocsátott proklamáció megsemmisíti a volksraadnak azt a határozatát, a mely szerint a bányák tiszta jövedelméből 5 %-os adót szednek. E helyett 10 %-os adót fognak szedni az aranybánya-koncessziók

és más hasonló jogositványok hozadéka után. Az adózás alapjául szolgáló tiszta jövedelemnek a nyert arany értéke tekintendő a termelési költségek és a proklamációban felsorolt tökeleírások levonása után.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 11.

Egész sereg interpellációs válasz volt a mai ülés napirendjére tűzve. Széll Kálmán miniszterelnök nem kevesebb, mint tizenegy interpellációra válaszolt. Előzőleg azonban hosszabb vita indult meg a Rátkay és Kubik mentelmi joga és a kérvények tárgyalása ügyében s ez erősen meghosszabbította az ülést.

A miniszterelnök válasza közül a legérdekesebb volt az olasz borvámklauzula tárgyában adott válasza, melyben Körber minapi indiszkreciójára, melyben hangsúlyozva jelentette ki, hogy semmi internacionális ügyben sem lesz indiszkret. Az egész jobboldal zajosan megtapsolta a gyorsan megértett finom célzást.

A folyosón Forgách Antal gróf ügyéről beszéltek, de az ülés végéig az ügyet a kaszinó nem intézte el.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Plósz Sándor, Darányi Ignác és Lukács I. ászló, miniszterek.

Elnök bemutatja a kérvényeket.

Papp Géza betérjeszti a Temes-Béga szabályozásról szóló bizottsági jelentést.

Münnich Aurél előadó betérjeszti a népfelkelők számára rendelő fegyverről szóló bizottsági jelentést.

A kérvények.

Nessi Pál előadja, hogy annak ellenére, hogy mindennap számos kérvény érkezik a Házhoz, a kérvényi bizottság 3 hónap óta ülést nem tartott. Különösen sürgősnek tartja a Rátkay és Kossuth érdemeinek elismeréséről szóló kérvények tárgyalását. Felszólítja az elnökséget, hogy a kérvényi-bizottságot hívja fel köteletségének betartására.

Széll Kálmán miniszterelnök jogosnak tartja a kérelmet és nincs ellenére, hogy az elnökség intézkedjék.

Elnök: Határozathozatalnak nincs helye.

Olay Lajos: Az elnöknek nemcsak joga, de kötelessége a mulasztó bizottságokat kötelezők teljesítésére utasítani. Erre kéri tehát az

rosi sanyaruságot, a mely már elviselhetlen volt.

Denique feljutottak. Mily szomorúság fogta el azonban szegényeket, a mint látták, hogy az ő fényes jó módjukban sem jártak ők úgy, mint ebben a káprázatos nagy városban minden ember. Elzának elszorult a szíve, ha látott az utcán egy-egy elegánsan öltözött hölgyet. De megnyugodott mégis a sorsában mindegyikük. Sőt titkos örömük is volt; hiszen senki sem ismerte őket, Elza majd zongorárákat ad és így lesz egy kis melléjövendelmük is, hiszen a munka nem szégyen. Ez a titkos öröm aztán nyilvánvalóvá lett, a mint az első magakereste pár forintocskát hazavitt. Nehéz kereset volt, de édes. Egy kihirdetés után valami előkelő gyáros házába jutott Elza, a hol hamarosan nagyon megszerették, megismerték a jó lelkét és sokszor ott is tartották egy-egy fényes estélyen, a mely alkalmával, ha későre nyult az idő, a ház urnőjének vendége maradt.

Egy ily estély alkalmával váratlan meglepetés érte Elzát. Az egybegyűlt vendégek között bemutatták a t. Ház legifjabbik tagját, Darnay Károlyt, a ki szintén bejáratos volt ide.

Darnay rendkívül örült a viszontlátásnak és igen sokat foglalkozott Elzával, a mi azonban alig tünt fel a társaságnak. Csak Elza érezte határtalan megvetését Darnayval, különösen a miért, az ember szinte kihívóan magasztalni kezdte Elza szépségét és hevesen udvarolt neki, fiatal nejét pedig annyira elhanya-

golta, hogy Elza szívében határtalan gyűlölet ütött tanyát. A multból mit sem akart felidézni Elza, a jelenét nem restelte ez előtt az ember előtt, a ki talán épp így bánt volna ő vele is, mint feleségével, ha akkor nejevé lesz.

Darnay udvarlásait Elza kereken visszautasította és a leghidegebben viselkedett vele szemben. Ez iránt az ember iránt bánatos szíve teljesen érzéketlen maradt. Gyűlölte.

A hogy asztalhoz ültek, a házigazda érdekes újságot mondott el, mely szerint egy fiatal magyar iparos Párisban oly remekművet alkotott, a melyért a nagy aranyéremmel tüntették ki. Ez az iparos az ő gyárának a kiküldöttje, a kit ma estére várnak és ő boldog, hogy vendégeinek is bemutatthatja. Kisvártatva megjelent az ifju, a kiben Elza Komáromi Pétert ösmerte föl.

Ez a viszontlátás mindkettőjük sorsára nézve döntő volt. A hogy Komáromi felismerhette a helyzetet, lánggra lobbant szerelme Elza iránt, Elza pedig leirhatatlan hálás érzéssel közeledett feléje s a mikor kezét ott nyugtatta annak az erős, daliás, világlátta férfiúnak a kezében, megremegett az egész lény, nálvány pir öntötte el arcát, a mely e pillanatban szebb volt mint valaha, mert az igaz szerelem magasztossá, bájolóvá tette. Teljes és mélyszégyes szerelmet érzett e nemeslelkű férfiú iránt, a kinek a pályafutása dicsőségteljes volt és jövője csak sikerrel kecsegtette. A ki maga a megtestesült karakter, — mert hosszú távolléte alatt sem feledte el Elzát, a ki egykor

— mikor még Darnay, a főjegyző udvarolt neki — meg se hallgatta volna az egyszerű munkás-ifjut.

De ma, ah, ma látja csak, hogy mennyire fölötte áll ez a szorgalmas, munkás ifju annak az üres, léha gentleman-nek.

Szinarany boldogság sugárzott e két ifju lény átszellemült arcán. Elza pedig most találta föl benne életének legszürkébb, reménytelen napjaiban a férfi-ideált.

És egymáséi lettek.

Néhány esztendei boldog házasság után, a mikor a multból előhozakodó visszaemlékezések elmosódott alakokat állítottak eléjük, Elza igénytelen mosolylyal gondolt Darnayra, a ki különben úgy jutott eszébe, hogy az új képviselő-választáson megbukott. Képviselőségéből való kibukását teljes erkölcsi romlása is követte. A mi vagyona volt, azt elkártyázta. Nejétől elváltan élt s csaknem végképpen elzülött már. Roppant anyagi zavarai közepette egyszer az apja nevét találta egy váltóra írni, a mi aztán végső romlásba sodorta.

Egy szép napon aztán teljesen megtörtén beállított a megyeházához, hogy ott valami állást kaphasson a főispán apja révén. Itt is elutasították. De pártját fogta mégis öreg ur, ez Elza apja és be is protegálta diurnistának, mint egykor őt a főispán.

Elza, a mikor értesült e felől, még az emléke is elköltözött szívéből ennek az embernek, csak végtelenül szánta, e mellett hálát adott az istennek, hogy őt megóvta tőle.

elnökök, hogy még ebben az ülészakban tárgyalhassák az idézett kérvényeket.

Széll Kálmán miniszterelnök beleegyezik abba, hogy a kérvényi bizottságot péntekre hívják össze.

Elnök ez iránt intézkedni fog.

Szöts Pál jegyző jelenti, hogy *Benedek János* a *margittai választás* tárgyában és *Pichler Győző* a *honvédszabók munkája* tárgyában interpellálnak.

Két mentelmi ügy.

Maróthy László előadó a mentelmi bizottság nevében azt javasolja: mondja ki a Ház, hogy *Kubik* és *Rátkay* mentelmi jogait azért, mert őket a delegációba be nem bocsátották, meg nem sértették. (Zajos ellenmondás a szelbalon).

Olay Lajos külön véleményt jelentett be a bizottságban és ezt most előszóval adja elő. Ő igenis megsértve látja *Kubik* és *Rátkay* mentelmi jogait. Határozati javaslatot terjeszt be az iránt, hogy mondja ki a Ház, hogy *Rátkay* és *Kubik* mentelmi jogait a delegáció elnöke és háznagya megsértették.

Széll Kálmán miniszterelnök ismétli a minap már ismertetett álláspontját, hogy a delegáció maga állapítja meg ügyrendjét és a képviselők mentelmi jogát nem sértették meg, mert a harmincéves gyakorlat alatt a delegáció albizottságai sohasem voltak nyilvánosak.

Pichler azt vitatja, hogy *Szapáry* és *Wodianer* megsértették *Kubik* és *Rátkay* mentelmi jogát.

Széll Kálmán miniszterelnök az ellenkezőt vitatja.

Bakonyi Samu bizonyítja, hogy a főrendiház és a képviselőház szabályai a nyilvánosság tekintetében azonosak.

Széll Kálmán miniszterelnök ezt mellékesnek tartja, a fő az, hogy a delegációnak külön ügyrendje van.

Madarász József Olay javaslatát pártolja.

A Ház elfogadta a mentelmi bizottság javaslatát és elvetette *Olay* hat javaslatát.

Elnök jelenti, hogy holnap a pénzügyi, kereskedelmi- és földmívelési miniszterek válaszolnak az interpellációkra.

Következtek az interpellációs válaszok.

Széll Kálmán miniszterelnök a nyitramegyei hatóságok jelentéséből bizonyítja, hogy *Rakovszky* tuzolta az ottani állapotokat s az illető főszolgabíró a törvény alapján járt el.

Rakovszky István nem veszi tudomásul a választ, mert a *nyitramegyei akták hazudnak*. (Mozgás.)

A Ház a választ tudomásul vette.

A zengerájok.

Széll Kálmán miniszterelnök *Rákossi Viktor*nak a budapesti német énekes kávéházak megszüntetése tárgyában hozzáintéztett interpellációra kijelenti, hogy teljesen méltányolja az óhaját, maga sem barátja az efajta előadásoknak, és helyesli, ha művészi és erkölcsi szempontból mielőbb kivésznek e zengerájok.

Az utóbbi időben azonban pusztulnak is. Míg 1900-ban 4 orfeum, 14 dalcarnok és 14 énekeskávéház volt, ma csak 3 orfeum, 4 dalcarnok, és 7 énekeskávéház van, tehát 30 helyett csak 14. Ezekben sem mindben német az előadás, hanem többen teljesen magyar, a többiben pedig fele német, fele magyar. Kéri választ tudomásul venni. (Élénk helyeslés.)

Rákossi Viktor megnyugvással veszi tudomásul a választ, mert látja, hogy a hatóságok törekvése azonos az övével és az összes zengerájok egyszerre való pusztulását humanisztikus szempontból sem óhajtja. De a miniszterelnök statisztikáját nyári statisztikának tartja ő pedig télen interpellált és a téli statisztika is másképp szólana. (Zajos derűtség.) A delegáció csak minden második évben ülésezik, hát az osztrak delegátusok miatt nem érdemes annyi zengerájt fenntartani. (Élénk derűtség.) Párisban a dalcarnokok nyelve francia, Londonban angol, Berlinben német, de miért német Budapesten is? Konstantinápolyban nem a francia orfeumot nézi meg az idegen, hanem a török speciálisokat, az üvöltő derviseket. (Zajos derűtség.)

Széll kijelenti, hogy *Rákossi* humora ezáltal nem talált, mert a jelzett statisztika nem nyári, hanem téli.

A választ tudomásul vették.

Az olasz borvám.

Széll Kálmán miniszterelnök *Szederkényinek* az olasz kereskedelmi szerződés meghosszabbítása tárgyában berjesztett interpellációjára azt feleli, hogy az olasz borvámklauzult megszüntetendők tartja. (Általános helyeslés.) Még pedig nemcsak a magyar, de az olasz bortermelés érdekében is. A politikai szövetség nem zárja ki, hogy az ország gazdasági érdekei is kielégíthessenek. (Élénk tetszés.) Hogyan fog ez mégtörténni, arról nem beszél, mert internacionális ügyekben semmiféle népszerűségi szempont sem taps, sem tetszés nem fogja elragadtatni őt arra, hogy indiszkrét legyen. (Zajos taps jobbról.)

A választ tudomásul vették.

A Kossuth-szobor.

Széll Kálmán miniszterelnök *Lengyel Zoltán*nak a *budapesti Kossuth-szobor* tárgyában berjesztett interpellációjára azt feleli hogy a felhívásban benne volt, hogy a szoborral együtt mauzoleumot is építenek. A szobor felállítására élé semmi akadályt sem gördítenek s az fel lesz állítva.

Lengyel Zoltán szerint a Kossuth-szobor a nemzet ügye és kell, hogy az elcsüggedt nemzet függetlenségére, szabadságra való törekvésének szimbolumát lássa.

Rátkay: Ne nevéssenek!

Olay Lajos: Ez szégyen!

Nessi: Nevetnek Kossuth-szobra felett!

Ballagi Géza: Egészen mást nevetünk!

Lengyel: Nem veszi tudomásul a választ.

A Ház Széll viszonválasza után a feleletet tudomásul vette.

A szabadságharc-szobor.

Széll Kálmán miniszterelnök *Nessi Pálnak* a *Budapesten felállítandó szabadságharc-szobor* tárgyában beadott interpellációjára kijelenti, hogy a szoborra 580,00 korona gyűlt össze, pályázatot hirdettek, de az eredménytelen maradt, felhívta a fővárost, hogy a gyűjtést folytassa.

A választ *Nessi* is, a Ház is tudomásul vette.

Az új országház.

Széll Kálmán miniszterelnök az új országház tárgyában beadott interpellációra azt válaszolja, hogy az új országház épülete szép, hiányok vannak, de azokat pótolni fogják. A hír lapirók karzata a kívánalmaknak megfelelő lesz.

A választ tudomásul vette.

Cimer-kérdés.

Széll Kálmán miniszterelnök a *Szt.-Györgytér rendezése* tárgyában tett interpellációra felel. A miniszterelnökségi palotát a hadtestparancsnokság helyére építik, *József főherceg* palotája helyét pedig parkirozni fogják.

A *kolozsvári 51. gyalogezred cimerére* vonatkozólag megjegyzi, hogy az tényleg nem felel meg sem a közjognak, se pedig a dulumusnak, de azon lesz, hogy a cimerkérdést mielőbb megoldja.

A válaszokat tudomásul vették.

A margittai választás.

Széll Kálmán miniszterelnöknek a margittai választás ügyében tett interpellációjára válaszolt. A főszolgabíró az ismert rendeletet viszsavonta. Ennél többet nem tehet; az ellenzék kérésére nem fejezheti le mindjárt a főszolgabíró. Arra nézve, hogy a választás e hó 25-ére esik, amikor vásár van, a vásár elhalasztása iránt kérvényezhetnek a választók, s azt *Láng Lajos* kereskedelmi miniszternél pártolni fogja.

A választ tudomásul vették.

Az állami beruházások. *Lukács László* pénzügyminiszternek a beruházási program kerestülvitele tárgyában a pénzügyi bizottság tegnapi ülésén tett nyilatkozatára nézve a *Magyar Távirati Iroda* a következőket jelenti: A beruházások több évre fognak kiterjedni és körülbelül 150-200 millió koronát fognak igénybe venni. A pénzügyminisztert a konverziós törvény tudvalevőleg felhatalmazza 59.7 millió korona értékű 4 százalékos korona járadék kibocsátására. Ez az összeg egyelőre elegendő lesz a beruházás szükségleteinek fedezésére.

A város parlamentjéből.

(Köszönő-átiratok. — Pozsony és a képviselőválasztások. — Aradiak a torontáli installáción. — A főkapitány szabadságon. — Az automobil-szabályrendelet. — A mellékutak világítása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 11.

A város mai közgyűlése egyhangú tárgyakal kezdődött.

Tudomásul vették *Horánszky Nándor* özevegének köszönő levelét a város részvételelért, ugyszintén *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter leiratát, a melyben tudatja, hogy hivatalát elfoglalta; ez utóbbihoz üdvözlő föliratot intéz a város.

Pozsony városa a választói törvény revíziója ügyében küldötte meg pártolásra föliratát. *Pozsony titkos szavazást*, a választó kerületek egységes beosztását, a cenzus egységesítését, és leszállítását kéri az országgyűléstől. A közgyűlésen az átiratot egyszerűen tudomásul vették.

Kádas Kálmán főjegyző bejelentette, hogy a torontáli főispáni installáción *Deutsch Bernát*, *Edvi-Ilés László*, ifj. *Löcs Rezső* tanácsnok és *Varjassy Arpád* képviselték a várost.

Tudomásul vették a főispán átiratát, melylyel tudatta, hogy *Sarlot Domokos* főkapitánynak hat heti szabadságot adott, ez időtartamra helyettesítésével, teljes hatáskör mellett *Greén Nándor* tb. főkapitányt bizta meg.

Az automobil-szabályrendelet keltett ezután kis vitát. *Kiss Ferenc* tette szövé, hogy a szabályrendeletben az automobilról, mint személyforgalmi eszközzel van szó. A városi szabályrendelet pedig mint ilyen csak a lóvasutat, hatvan egy- és harminc kétfogatu kocsit ismer. Az automobilnak mint fizetett járműnek jogát a miniszter se adta meg. Ha tehát az automobil bérkocsi gyanánt használtatik, akkor kéri a bérkocsi szabályrendeletet módosítani, azzal a kibővítéssel, hogy az automobilra, mint forgalmi eszközre első sorban azok kapjanak engedélyt, a kiknek ma bérkocsi ipar-engedélyük van, s csak másodsorban mások.

Institoris Kálmán polgármester, *Müller Károly* és az elnök fölispán rövid felszólalásai után az automobil szabályrendeletet a melynek intézkedéseit lapunkban már ismertettük, változatlanul elfogadták.

A mellékutaknak *Auer-lámpákkal* való világításáról kezdtek ezután vitázni a város atyák. Az aradi gázgyár ugyanis ajánlatot tett a mostani pillangó-égőknek *Auer-égőkkel* való felcserélésére. Ezt az ajánlatot azonban a közgyűlés olyan drágának találta, hogy nem bizta meg a társulatot a lámpák átalakításával.

Egy lámpának átalakításáért 17 korona 50 fillért kért az aradi társulat, azonkívül fenntartási díj címén minden egyes lámpa után évenként 4 korona 75 fillért. Ezzel szemben áll az, hogy az *Auer-égős* lámpák sokkal kevesebb gázt fogyasztanak, s ez körülbelül 1009 korona értékű gáz megtakarítást jelent a társulatnak.

Steiner Jakab inkább eláll a lámpák átalakításáról, semhogy a világítás még több pénzbe kerüljön, mint eddig.

Nemess Zsiga dr. azt ajánlja, hogy hirdessen versenytárgyalást a város, mert a lámpák átalakítása nem lehet monopóliuma az aradi légszusz-világítási társulatnak, hogy ilyen vérlázítóan magas árakat szabjon ki. Javasolja, hogy ezuttal vegyék le az ügyet a napirendről s a tanács behatóbb tanulmányozás tárgyává tevéen a kérdést, hirdessen versenytárgyalást.

Vajda István dr. szólásra jelentkezik, a főispán azonban mint érdekelt félnek nem adja meg a szólási jogot.

Deutsch Bernát hozzászólása után, aki az

ajánlotta, hogy a város próbáljon alkudni a társulattal, azt határozta a közgyűlés, hogy az ügyet újabb javaslattétel végett kiadja a tanácsnak.

A közgyűlésen Urbán Iván főispán elnöklése alatt jelen voltak: *Institóris* Kálmán polgármester, *Varjassy* Lajos tanácsos, *Kádas* Kálmán főjegyző, *Lócs* Rezső tanácsos, *Reicher* Károly főügyész, *Green* Nándor t. főkapitány, *Vannay* Gyula aljegyző.

A törvényhatósági bizottság közül: Simay István, Kristóry János, Domonkos Lajos, Vizer Lajos, Szathmáry János, Posgay Lajos, Gebhart István, Avarffy Ferenc, Müller Károly, Reicher Ferenc, Scharntner Sándor dr., Stauber József, Varjassy Arpád, Maresch Gyula, Blaskovits Antal, Daniel Kálmán, Virágh Lajos, Gaál Ferenc, Fetter Géza, Edvillés László, Barabás Béla dr., Kiss Ferenc, Tisch Mór dr., Wallfisch Armin, Groszmann Jakab, Spitzer Ignác, Bing Ede, Bing Vilmos, Magyar Ferenc, Sófalvi György, Kilényi János, Reinhart Gyula, Steiner Jakab, Opre Péter dr., Nagy Sándor dr., Fritz József, Szalay Arnold dr., To'nai János dr., Müller Gyula, Weisz Sándor, Lamberger Lajos, Tabakovits Emil, Kohn S. N., Rosenberg Miksa dr., Deutsch Bernát, Vajda István dr., Ottenberg T. vadar, Dobiaschi József, Böhm Adolf, Reicher Ferenc, Nemess Zsiga dr., Urbányi Béla, Vizer Péter, Avarffy Géza, Verbos Adám, Probszt Mihály, Verzar Oszkár dr., Mayer Miksa, Fényes Dezső, Pekár Károly, Mandl Vilmos dr., Schuster Henrik dr., Glück Károly, Neuman Adolf, Bund Henrik, Robitchek Agost, Don Konstantin, Heitz Nándor dr., Marek Samu, Solymos József, Nagy Lajos, Ring Lajos, Dobró József, Péterffy Antal, Neuman Dániel, Kronstein Vilmos dr., Tóth József, Angel István dr., Marosy Miklós, Weisz Dávid.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: *Flórika szerelme*, népszínmű. Disz-előadás.

Péntek: *Flórika szerelme*, népszínmű.
Szombat: *Iskarióth*, dráma. Disz-előadás.

* **Szirmai mint Napoleon.** A *Szókimondó asszony* Napoleonja ugynevezett parádés szerepe Szirmainak. Nem saját maga tartja annak, mint sok színész egy-egy kedves szerepét, hanem azzá avatta az a felmagasló, hatalmas siker, melyet az ország határain túl is megláttak. Ebben a híres alakításban gyönyörködhetett tegnap az aradi közönség, mely egyben bucsuzóul ünnepelte a kitünő művészt. Ezt a pompás, nagystílusú szerepet igazán mesteriesen játszotta meg Szirmai. A nagy, félelmetes, keményfejű korzikait láttuk a színpadon, a világhódító Napoleont, ki a kicsi dolgokban is olyan hatalmas erővel jár el, hogy éppen e tultengő-erő által lett gyengévé és gyarló emberré — csupa nyers egyszerűség, mely hatalmas méreteivel olybá tűnik fel, mintha pöz lenne. Milyen könnyű itt pózolásba esni s mennyire elkerülte ezt mégis Szirmai. Anélkül, hogy kereste volna a hatást, megtalálta a nápolyi királynővel és Eliz hercegnővel való heves jelenetében, a második felvonás végén, mikor Weiperg jelvényeit letépi, és sok más helyen, de főképen a Chaterine-nel való kedves együtt-létben, mikor a multakra visszaemlékeznek. Sikere teljes volt s a közönség újra meg újra kitapsolta. A címszerepet *Karácsonyi* Mariska játszotta s mindenkit meglepett keresetlen természetességével, mely mindenekelőtt kelléke a szókimondó asszonyságnak. Igazán megkapó és kedves volt, amikor Napoleonnal szókimondóskodott, leleplezve annak régi fehérnemű ügyeit, meg a maga egykori gyengeségét. *Ternyei* Lajos Neiperg grófjának része volt az est sikerében s ezt *Mariházy* Touchéjáról is el kell ismernünk. Kisebb szerepeikben *Csiky*, *Gazdy* Aranka, *F. Csigaházy* Etel, *Németh* is tetszettek. (L—y.)

* **Bánk bán.** Ma délután ifjúsági előadás volt a színpadon. *Bánk bánt* adták, melyet

Kara Győző tanár színesen megírt és Katona klasszikus művéről értékes magyarázatokkal szolgáló felolvasás előzött meg. *Csiky* László Bánkja méltán talált tetézésre. Erőteljes, szép alakításban mutatta be *Peturt Győre* Alajos, aki akkor is éppen olyan zajos tapsokat kapott volna, ha nem az ifjuság, hanem esti közönség nézi. *Mariházy* Biberachjait sikerei közé számíthatja. *Gazdy* Aranka (Melinda), *Németh* (Tiborc) *Ternyei* (a király), *F. Csigaházy* Etel (Gertrud) is rászolgáltak a tapsra.

— **Flórika szerelme.** Holnap, csütörtök este kerül bemutatásra *Moldován* Gergely, a kolozsvári egyetem tanárának, a román népeletről merített népszínműve: *Flórika szerelme*. A főszerepet *Békéssy* Gyula, Sz. *Karácsonyi* Mariska, *Csiky* László, *Ternyei* Lajos, *Németh* János és *Győre* Alajos játsszák. A darab keretéből különösen kiemelkedik az első felvonásbeli juhász élet leírása, a második felvonásbeli élénk vásár-jelenet és a negyedik felvonásbeli népjelenet. A darabot számos eredeti román ének és tánc tarkítja. A darabot pénteken megismételik.

* **Fényes Samu új darabja.** Kassáról írják, hogy *Fényes* Samu, a *Kuruc Feja Dávid* szerzője, a napokban új történelmi színművet fejezett be, *Bacsányi* cím alatt. Az új darabot a Vígyszínház őszi évadjának a legelején fogja bemutatni.

Elégtétel a német császárnak.

(A Reichsrath ülése.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, június 11.

A Reichsrath mai ülésén elégtételt adtak II. Vilmos német császárnak azokért a sértésekért, melyeket *Klofac* cseh képviselő és az ő felszólalása folytán pártja mondott Németország császárára. Történt ugyanis, hogy *Klofac* beszéde miatt s eközben II. Vilmost *korcsmai agitáló szónoknak*, *fogyatékos képzettségűnek* mondta s hozzátette még, hogy a német császár nemcsak *fanatikus német a legalantasabb fajtából*, de *mint ember teljesen hiján van a tapintatnak*.

Klofac beszéde közben a cseh agráriusok és a cseh nemzeti szocialisták folyvást *szidták a német császárt*. Mikor *Klofac* először ejtette ki azt a szót: szemtelenség, az elnök *rendreutasította* érte. Erre a csehek zugva, kórusban kiáltották:

— *Pfej II. Vilmos!*

Fresel: *Ilyen pimaszságot nem fogunk tűrni!*

Valaki a csehek között ezt kiáltotta:

— *A német császár részeg volt, ha azt mondta!*

Mikor *Klofac* másodszer is azt mondta, hogy a marienburgi beszéd szemtelenség volt, az elnök *újra rendreutasította* és *Klofactól*, pártjeinek zajos tiltakozása közepette, *megvonta a szót*.

Fresel: A kormánytól gyávaság ilyesmit eltűrni és nem reagálni reá!

Tschock (*Fresel*hez): Maguk rabszolgái a német császárnak! *Tűrök, hogy a német császár fejükre piszkoljon!*

Nagy zajban zárta be az ülést az elnök. A csehek még *azután is szidták a német császárt*.

A mai ülésen *Vetter* gróf elnök és *Körber* dr. miniszterelnök *legmélyebb sajnálatukat fejezték ki* a történetek felett, visszautasították *Klofac* képviselőnek a tegnapi esti ülés végén a német császár személyét illető sértéseket, melyek a Reichsrath méltóságát súlyosan sértik. Ennek kapcsán *Körber* kijelenti, hogy *Klofac*-nak hozzá intézett interpellációjára *megadja a választ*.

Ezután áttértek *Klofac*-nak a *Ferencz Ferdinánd konopisti kocsisa* dolgában tett minapi sürgős indítványa tárgyalására.

Körber hivatalos jelentés alapján ismerteti

az esetet, kijelentve, hogy a bírói függetlenség megsértéséről szó sem lehet. Az igaz, hogy a főherceg azt a bírót, aki a kocsiszt elítélte, kihallgatásra rendelte, és elfogadta. (Nagy zaj a cseh radikálisok és a német nemzetiek közt), de ez nem lehetett hatással a dologra, mert az ítéletet még a fogadás előtt meghozták. A sürgős indítványt erre nagy többséggel elvetették a miniszterelnök ama kijelentésével, hogy megengedhetetlennek tartja azt, hogy ilyen esetet a *főherceg elleni izgatásra* használjanak fel.

Kristóffy kerületéből.

Nagylak, június 11.

Az „Arad és Vidéke“ lap f. é. június hó 8-iki számában „Szetreaszka domnu Kristóffy“ cím alatt cikket közölt a nagylaki politikai viszonyokról, melynek részletei azonban nem felelve meg a ténybeli valóságnak, helyreigazítást igényelnek.

A cikkirő azon kezd, hogy ős Csanádvármegyéből „nemzetiségi“ megye lett. Ez elien a neveltséges vád ellen talán felesleges is védekezni. Aki figyelemmel kíséri Csanádvármegye közéletének nyilvánulásait, az előtt nem kell bizonyítgatni, hogy ezen vármegye politikai, társadalmi és közgazdasági életét a leg-hazafiasabb szellem lengi át. A törvényhatóság és a községek gyűléseiknek lefolyásai igazolják ezt. Még a tiszta nemzeti-ségi községek ügyvitel, kormányzata és kezelése is magyar szellemben és hazafias irányban történik. Sőt nincs olyan község, melynek képviselői ülésén még a született „tót“ meg „oláh“ képviselők is másképp, mint magyarul beszélnek és tárgyalnának. És ha az „Arad és Vidéké“-nek ez a szempont — igen helyesen — annyira szívén fekszik, talán meleg közelében több javítani és megróni valót találhatna. És állítom, hogy Nagylakon sincs ugynevezett „nemzetiségi“ kérdés. Magyarok, tótok, románok — a népet értve — békés társadalmi együttlétben élnek, s közömbösen nézik a marakodást melyet a szélbal és a kormánypárt néhány vezetője egymás közt véghez visznek. Régi taktikája az ellenpártnak, hogy a kormánypárt itteni vezetőit, különösen a papokat hol „pánszláv“-nak, hol „dákóromán“-nak deklarálják, így tettek annak idején Szeberényivel és Markovics Vincével, így tesznek ma Boór Lajossal és a többivel, akiknek pedig egyéb bűnük nincs, minthogy kormánypártiak.

Azt is mondja a cikkirő, hogy *Kristóffy* képviselő reverzális-félt adott a választások előtt az itteni nemzetiségeknek a tekintetben, — hogy a képviselőházban a nemzetiségek mellett fel fog szólni. Hát ebből egy szó se igaz. De nem is volt szükség erre. *Kristóffy* álláspontja a nemzetiség: kérdésben régóta ismeretes a megyében. Mint vármegyei főjegyző az első hevesi átírat alkalmával — gondolom 92 vagy 93-ban történt — a nemzetiségi törvény fenntartása s a nemzetiségekkel szemben a békés politika mellett szólalt fel, s ebbeli indítványát a közgyűlés el is fogadta, pedig akkor még szó sem volt arról, hogy valamikor nagylaki követ jelölt is lehessen. Az 1896-iki választások alkalmával *Kristóffy* programoeszédeiben jelentette ki, mindazokkal a nemzetiségekkel szemben, akik a magyar állam közjogi rendjét és alkotmányos berendezését respektálják politikai, egyházi és kulturális tekintetben az 1868. 44. t. c. alapján áll, ezekkel szemben ezen törvény fenntartását és végrehajtását kívánja, ezt a nézetét 1901-iki programbeszédében megismételte, sőt hozzátette még azt is, hogy ha szükségét látja ez irányban a képviselőházban fel is fog szólni. Nem

1909. június 12.

ARADI KÖZLÖNY.

volt szükség tehát semmiféle reverzálásra, amit Kristóffy a nemzetiségi kérdés kezeléséről a képviselőházban elmondott, azt mindig nyíltan hirdette, több mint egy évtizeddel ezelőtt a vármegye gyűlésén is vallotta, s most sem tett egyebet, mint ebbeli elvéhez és meggyőződéséhez következetes maradt. Ennek a politikának a helyességét lehet vitatni, de intenciójához szó nem férhet.

Azt is tudtul adja a cikkíró, hogy e hó 16-án Nagylakon nagy „nemzetiségi” tüntetés lesz, Kristóffy lejön a kerületbe s a tótok és oláhok ez alkalommal demonstrációt fognak rendezni. Hát ebből se igaz egy szó se. Először is Kristóffy tudtommal e hó folyamán nem is jöhet Nagylakra, mert mint a belügyminisztérium kodifikációs osztályának kültagja egész hónapban a már összehívott közigazgatási enquette tárgyalásain vesz részt. Másrészt pedig ha lejönne is, eszeágában sincs itt senkinek „nemzetiségi” tüntetést rendezni. Legfeljebb a kormánypárt a maga egészében ünnepelni képviselőjét, de ezt is alig hiszem, mert Kristóffy a múlt ciklus alatt is mindig kitért azon ünnepeltetések elől, melyet parlamenti sikerei alkalmából itteni hívei részére rendezni akartak.

Kötelességemnek tartom ezeket a ténybeli rektifikációkat az „Arad és Vidéke” cikkére megadni. —e—

A szabadkőművesek palotája.

(Vita a közgyűlésen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 11.

A város mai közgyűlésén élénk vita kíséretében tárgyalták az aradi *Összetartás* szabadkőműves-páholyának kérelmét, a melylyel a Maros-partnak a fa- és fémipariskolával szemben való részén palota építésére 200 négyszögöl terület átengedését kéri, s ezenkívül 690 négyszögöl terület kéri oly célra, hogy azon parkot építtessen, a melyet a város közönségének használatára megnyitna. Az építésre használandó terület négyszögölért husz koronát ajánl föl a páholy.

A kérelemmel kapcsolatban *Fényes Dezső* indítványt terjesztett be. Tekintettel arra javasolja, hogy a páholy feloszlása esetén a palota a város tulajdonába megy át, a beültetendő parkot a város közönsége fogja használni, továbbá tekintettel a páholyának humanus és emberbaráti céljaira, — a város mondjon le a páholy által följánlott összegről, csupán évi husz korona díjat szedjen be a park használata fejében.

A tanács javaslatát *Varjassy Lajos* gazdasági tanácsos ismertette. A tanács, tekintettel az *Összetartás* páholy humanus és emberbaráti céljaira, tekintettel arra, hogy a város egy monumentális épülettel szaporodik, a mély fekvésű terület feltöltése és parkirozása által az egész városrész fejlődését elősegíti, az átengedendő terület pedig a városnak nem hoz jövedelmet, és egyelőre nem is értékesíthető, az összeg, a melyet a telekért fizetnének, évente legfeljebb 180 koronával szaporítaná a város bevételeit, ami a város háztartásában alig számba vehető összeg, azt ajánlotta, hogy a 200 négyszögöllet a város teljesen ingyen, azzal a kötelezettséggel engedje át a páholyának, hogy két év alatt az építést megkezdi; a 690 négyszögöllet pedig azzal, hogy azt feltölteti a páholy, mintaszerűen befásítja, bekeríti és a közönség használatába bocsátja.

Eljenzés fogadta a javaslatot, melyhez *Steiner Jakab* szólalt föl elsőnek. Mindenhez hozzájárul — ugymond — csupán a parkra

szánt területre kívánja kikötni, hogy amikor arra a városnak szüksége van, visszaveheti.

Müller Károly erre lendületes, nagy hatást keltett beszéddel emelt szót a tanács javaslata mellett.

— Nem vagyok az *Összetartás* páholy tagja, de hogy nem vagyok, őszintén sajnálom. A páholy oly sok nemeset tett az emberbaráti szeretet terén, hogy ha nem ezt, hanem sokkal többet kérnének, azt is megadnánk. (Taps.) Én is hosszabb ideje kísérem figyelemmel a páholy működését, és tudom, hogy a hol senki se látja, de a hol legjobban esik, ott segít az. Az nem kerül az ujságokba, csak az tudja, a ki az áldásait élvezi. A páholyának sokkal többbe kerül a terület feltöltése, mint az az összeg, a melyet el akarunk engedni nekik. Nem méltó Arad városához, hogy garasos politikát üzzön, olyanokkal szemben, a kik sok polgáron segítenek. Arad város önmagát tiszteli meg, ha a területet ingyen engedi át. Az *Összetartás* páholy pedig maradjon fenn örökre, hogy az épület sohase szálljon át a városra. Sokkal nagyobb előnye a városnak, ha a páholy fenmarad, mintha egy épület birtokába jut. (Lelkes éljenzés).

Ellenzője is akadt azonban a dolognak. *Avarffy Géza* szólalt föl ellene. Eleinte igen szórmentén beszélt a dologról, hogy ő legjobb indulattal és elismeréssel van eltelve a szabadkőművesek iránt, de ha a páholy a területet meg akarja fizetni: mért adjuk mi ingyen? Majd így folytatta:

— A város el van adósodva. A ki adós, az nem adhat ajándékot. Ajándékot csak az adhat, akinek vagyona van, nem adóssága. A mikor a páholy oly nagylelkűen, oly elegánsan járt el, mért akarunk mi arra rálicitálni. De feltételezem, hogy a kőműves-páholy nem fogja elfogadni az ajándékot. Ott oly gazdag emberek vannak, a kik nem fogadhatnak el e szegény várostól ajándékot. (Derűtség.)

Fényes Dezső javaslata védelemre szólalt föl. Akárhányszor megesik, hogy valamely gyáripari vállalatnak engednek át területet, annak fejében, hogy az hasznára lesz a városnak; itt pedig oly intézményről van szó, a mely tisztán a város lakosságának javára működik.

De ekkor *Steiner Jakab* újra fölszólalt. Elkerülte a figyelmet, hogy az előadó azt mondta, hogy az összeg, amelyről lemondanak, nem számít a város költségvetésében. Amikor a városnak 6 millió adóssága, 58 százalék pótdója, 4 és fél százalék csatorna-adója, 5 százalék utadója van, a tisztviselők nyugdíjalapjára 20,000 forintot ráfizet, a szegények háza 40,000 forintjába kerül, akkor egy krajcárt se lehet fölölegesnek mondani. Ezért rektifikálja előbbi szavait, s nem szavazza meg a javaslatot.

Nemess Zsiga dr. *Avarffy Gézával* polemizált.

— Én se vagyok szabadkőműves; de azt tartom, hogy amikor a szabadkőműves páholy a városra nehezülő terhek egy részét magára vállalja, akkor a városnak kötelessége a kért területet ingyen engedni át.

Avarffy Géza újra fölszólalt, majd a szavazás következett.

Miután a köztulajdon átengedéséről volt szó, a főispán a törvény értelmében névszerinti szavazást rendelt el. A tanács javaslata mellett szavaztak nyolcvanötön, ellene ketten: *Avarffy Géza* és *Blaskovits Antal*.

Erdekes volt a *Steiner Jakab* voksa. A mikor nevét szólították, így szólt:

— Igen.

Azután kijavította magát:

— Pardon: Nem.

Mikor pedig az eredményt konstataálták, azt jelentette ki:

— Én igennel szavaztam.

— Dehogy.

— De igen.

Aztán tudomásul vették, hogy mégis igen; vége jó, minden jó.

SPORT.

+ Az aradi kerékpár klub tagjait felkéri az elnökség, hogy az *Aradi Nemzeti Szövetség* vasárnapi nyári ünnepélyén megtartandó kerék páros virágkorzóján minél nagyobb számban jelenjenek meg, s erre csütörtök (j. hó 12) estig *Tóth Béla* egyesületi jegyzőnél (*Csiky G. u. 21*) jelentkezzenek.

+ Az aradi tornaegyesület azon tagjait, kik a besztercebányai IV-ik kerületi tornaünnepélyen részt vesznek, tisztelettel fölkérem, hogy a holnap este 6 órakor tartandó főpróbára, melyen az indulásra és az ünnepélyre vonatkozó egyéb tudni valók is megbeszélés tárgyát képezik, teljes számban megjelenni sziveskedjenek. *Nagy Sándor* titkár művezető.

A püspökválasztás előtt.

(Katonai készenlét. — A metropolita neheztelése. — Látogatások. — A választás sorrendje. — Solymosi Elek akcióban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 11.

Az egész ország románsága, de a más nemzetiségű közönség is érdeklődéssel várja, hogy milyen eredménnyel végződik a holnapi püspökválasztás, ki lesz a győztes: *Hamsea*, vagy *Mangra*? Az bizonyos, hogy mind a két jelölt pártja bizik a győzelemben s ez azt igéri, hogy kevés szó fogja a többséget megadni annak, akit a szinodus megválaszt.

A mai nap folyamán erősen meglátszott a püspökválasztás közelsége a városban. A vidéki románság seregestül özönlött be s mindenféle izgatottan tárgyalta a választás esélyeit. A kiélesedett küzdelem az izgatottságot annyira fokozta, hogy a hatóság zavargásoktól tart. Erre az esetre megtörténtek az előkészületek. A városban két század gyalogság és egy század lovasság áll készenlétben, valamennyi száz élelőtöltéssel ellátva.

A választás alkalmából időzik itt *Metianu János* metropolita, hogy a választó szinodusban elnököljön.

Az aradi gör. kel. szentszék 20—22 tagja ma délelőtt *Papp Ignác* püspöki helynök vezetése alatt küldöttségileg tisztegett a metropolitánál. A küldöttség szónoka *Papp Ignác* volt s rövid beszédben üdvözölte az érseket, biztosítva őt a szentszék hódolatáról.

Metianu köszönettel fogadta a hódolatot, de egyben — amint az *Aradi Estilap* jelenti — neheztelésének is kifejezést adott. Említést tett arról a rendeletről, melyet a püspökválasztó zsinat határideje tárgyában leküldött. A szentszék, a helyett, hogy tudomásul vette volna a metropolita leiratát, vitát folytatott fölötte, hogy elfogadja-e a terminust, vagy nem. A metropolita kijelentette, hogy a szentszéknek, mint a hozzá mérve alantas testületnek ehhez joga nem volt.

Később a metropolita *Papp Ignác* püspöki helynök kíséretében látogatást tett *Urbán Iván* főispánnál, *Institóris Kálmán* polgármesternél, *Dálnoki Nagy Lajos* alispánnál, *Lehmann Vince* tábornoknál, *Ottrubay Károly* törvényszéki elnöknel.

Ebédre *Bonts Döme* kir. közjegyzőhöz volt hivatalos *Gatu József dr.* főrendiházi taggal együtt.

Este hét órakor vecsernye volt, melyen a metropolita is részt vett. A misét *Beles Vazul*

esperes szolgáltatta *Bottis* dr. és *Suciu* Jusztin dr. tanárok segédlete mellett.

A mai nap folyamán a szinodus hatvan tagja közül majdnem valamennyi egybegyült már. Este érkezett meg *Babes* Vince is, kit betegsége miatt egy orvos kísér.

Az izgalommal várt választást, holnap, csütörtökön reggel, mint ismeretes, a templomban tartják meg. Ezt megelőzőleg reggel kilenc órakor liturgia lesz, majd *Te Deum*.

Ezután kezdetét veszi a metropolita elnöklésével a választás. A templom belső hajójába csupán a szinodus tagjai és az újságírók léphetnek be. A részükre szükséges asztalokat már ma elhelyezték. A közönség a templom külső részében foglal helyet.

Addig is míg a választást megejtik, az utolsó percig folyik a korteskedés. Ez hozta Aradra *Solymosi* Elek a Népszínház komikusát, ki ismeretes románbarát. Nemrégiben nyilatkozott is egy fővárosi lapban *Mangra* mellett, mint „elfogulatlan szemlélő.” *Solymosi* a legutóbbi képviselőválasztáson fellépett egy román kerületben, s lehet, hogy a jövőre is hasonló tervei vannak. A püspök-választással kapcsolatos „elfogulatlan” működéséből legalább ezt következtethetjük.

A kaszinói affér.

(*Forgách Antal gróf ügye.*)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Budapest, június 11.

Két hétig csak suttogtak egy szerencsétlen szenzációt, egy hét óta pedig a sajtóban is hír kerül róla. Az eset hőse: gróf *Forgách* Antal, akit hamis eskü miatt vádolt be gróf *Berchtold* Miklós a *Nemzeti Kaszinó* igazgatóságánál. Ennyit mindenki tud, de már arról kevesen beszélnek és még kevesebben gondolkoznak, vajjon miért huzza-halasztja egyik napról a másikra a kaszinó választmánya az ügy elintézését s miért alkuszik az egyik, miért a másik féllel.

Gróf *Berchtold* Miklós azt állítja, hogy gróf *Forgách* neki 201 koronával tartozott, a törvényszék kihallgatta az állítólagos adóst; gróf *Forgách* a tartozást nem létezőnek mondta s erre meg is esküdött. A törvényszéknél az eljárás így befejeződött, de a pörvesztes nem nyugodott, feljelentette a hadtestparancsnokságnál gróf *Forgách*ot, aki tartalékos honvéd-huszár hadnagy, hamis eskü miatt. A katonai bíróság *Forgách*ot a vád alól fölmentette.

Ezeknek a dolgoknak súlyos előjátéka van, amely a két fél között Nógrádmegyében játszódott le. Egyideig jóbarátságban éltek; de két különböző politikai párthoz tartozván, később a barátságból nagy ellenségeskedés lett. Kezdődött a megyegyűléseken, később folytatódott a választásokon, most a nagy színjáték utolsó felvonása került a nagyközönség elé. Gróf *Forgách* a legutóbbi választásokon ismét föllépett s óriási pénzüsszeget költött ő is el, de még többet ellenfele, aki kisebbségben maradt. *Forgách*hoz ragaszkodott a nép, mert őt szerették. De azért *Forgách*nak — aki különben szegény ember — mégis sok pénzébe került a dolog. Alig vette át a mandátumot, ellenfelei rögtön petícióval támadták meg; ezt a Kuria elutasította. *Forgách* megmaradt képviselőnek. Most hamis eskü miatt a hadtestparancsnokságnál jelentették fel, miután pedig ott felmentették szintén, most ügye a *Nemzeti Kaszinó* elé jutott, és innen *Forgách*ot föltétlenül ki fogják golyóztatni.

Itt bevégeződik a játék, hogy aztán majd új formában, nagyobb botrányokkal ismét elől kezdődjék. Ugylátszik, gróf *Forgách* Antal ir-

galmatlan embervadászat áldozata. Látna a házát, a katonai hatóság felmentő ítélete után rögtön lemondott minden olyan klubbeli tagságáról, ahol üldözői többségben vannak. Ugy a *Park-klub*, mint az *Országos Kaszinó* tudomásul vette kilépését, de a *Nemzeti Kaszinó*nál fennakadt a dolog. A fiatalabb mágnások tárgyalni akarták a kilépés okait és gróf *Forgách* ügyeit, bárha *Beöthy* Akos, báró *Fejérváry* Géza, gróf *Andrássy* Gyula ama világos oknál fogva, hogy *Forgách* többé nem kaszinói tag, mert kilépett, a tárgyalás ellen nyilatkoztak. A többség pedig a fiatalokkal tartott s három hét óta minden éjszaka összeülnek, hogy egy ember becsülete, meglehet, hogy élete felett tanácskozzanak. Tegnap aztán leesett a lepel, mikor gróf *Forgách* Antal elé a következő ultimátumot terjesztették:

1. Ismerje el, hogy gróf *Berchtold* jóhiszeműleg vádolta, ellenben ő (*Forgách*) rosszhiszeműleg járt el.
2. Mondjon le a kaszinó-tagságáról. (Ez már rég megtörtént.)
3. Utazzék külföldre s csak akkor térhet vissza, mikor ezt a választmány megengedi.
4. Mondjon le rögtön mandátumáról.
5. Soha az országban mandátumot nem vállal.
6. Soha, sem büfenyítő, sem lovagias, sem tetteles uton mindazoktól elégtételt nem vesz, akik ebben az ügyben támadói voltak.

Gróf *Forgách* Antal segédei a múlt hét csütörtökön provokálták *Simonyi* Dénest és báró *Jeszenszky* Sándort, a kik a katonai hatóság előtt hamis esküvel vádolták gróf *Forgách* Antalt.

Simonyi és *Jeszenszky* segédei a kért elégtételt már az első találkozás alkalmával határozottan megtagadták. Tették ezt azzal, hogy feleik nem adhatnak elégtételt, mert *Forgách* ellen kigolyózási eljárás folyik.

Gajári Ödön a kit gróf *Forgách* Antalhoz régi barátság fűz, hogy elkerülje a botrányt, az ügy elsímitása iránt kezdett tárgyalást *Ivánkával* és *Biróval*.

Ivánka Oszkár erre terjesztette a fenti feltételeket *Gajári* Ödön utján *Forgách* elé.

Ha gróf *Forgách* Antal ezen feltételeket teljesíti, akkor gróf *Berchtold* Miklós visszavonja kigolyózási indítványát.

Gajári Ödön többszöri eredménytelen tárgyalás után felkereste gróf *Andrássy* Tivadart, a hármass bizottság egyik tagját. Hosszabban értekezett vele, majd a *Nemzeti Kaszinó*ba ment, a hol ismét és ezuttal utoljára találkozott *Simonyi* Dénes és báró *Jeszenszky* segédeivel.

Gajári kijelentette az ellenfelek segédeinek hogy gróf *Forgách* Antal lemond mandátumáról és odahagyja megyebizottsági tagságát, ha *Simonyitól* és báró *Jeszenszkytől* lovagias elégtételt kap.

A segédek ismét tagadó választ adtak.

Gajári Ödön ezzel befejezte a tárgyalásokat.

Elhajtattott a szabadelvű pártkörbe, a hol a *Forgách*—*Berchtold*-ügy iránt nagy érdeklődés mutatkozott. Gróf *Forgách* Antal is ott volt már.

Tizen, közöttük gróf *Forgách* Antal, báró *Rosner* Ervin, *Kubinyi* Géza, *Szentiványi* Árpád, *Münnich* Aurél és *Gajári* Ödön bevonultak a kör egyik külön szobájába. *Gajári* Ödön elmondotta az ellenfelek segédeivel folytatott tárgyalás minden részletét s végül közölte gróf *Forgách* Antallal, hogy ő és *Algya* Sándor ezredes lemondanak megbízatásukról.

Kétszáz fuvaros

a város közgyűlésén.

(A karzat nagy eseménye.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, június 11.

Szokatlan közönsége volt a mai városi közgyűlésen a karzatnak. Két perccel négy óra előtt egy nagy csapat kék kötényes, gatyás, atyafi vonult fel a városbázára, a nagyterem csigalépcsője felé. Mindegyiküknek a kezében ostor volt, amelyet meglehetősen vésztijszólan hordtak.

Az ijedősebb városatyák félve kérdegették:

— Csak nem a munkanélküliek akarnak tüntetni a városatyák ellen?

— Vagy talán sztrájkot proklamáltak.

A rejtélyt azonban *Kiss* Ferenc csakhamar megoldotta, s azontul szájról-szájra járt:

— Ahán! A fuvarosok!

Akik még ettől se lettek bölcsőbbek, azok fölvilágosították:

— *Lukács* Gergely és társai, 9. pont!

Ez megfejtett mindent. A fuvarosok kérték, hogy szabályrendeletezzék meg őket, de ennek fejében a vidéki fuvarosokat ne engedjék be Aradra. A tanács elutasította a kérésüket, s ők a közgyűléshez felebbezték. A felebbezés a mai közgyűlésre volt kitűzve. Arra sorakoztak föl ilyen harcias módon!

— Ez, ugy látszik, egy kis flotta-demonstráció! — jegyezte meg valaki.

— Terrorizálni akarnak bennünket!

— Ha nem szavazzuk meg, amit kérünk, közönségünk csörditenek az ostromaikkal.

— Rendört! rendört!

Hanem a helyzet nem volt ilyen komoly, s a tanács — vajjon a demonstráció hatása alatt? — maga javasolta a kérelem teljesítését, a közgyűlés pedig egyhangulag elfogadta. De a fuvarosok tovább is ott maradtak, s nagy érdeklődéssel hallgatták a beszédeket a közgyűlésen.

Kádas Kálmán főjegyző referálta az ügyeket. Mikor a fuvarosok kérték, hogy iparunk szabályoztassék és iparengedélyhez köttessék, a főkapitány szabályrendelet is alkotott ez értelemben. A tanács ezt a szabályrendeletet a jogügyi bizottságnak adta ki, amely a kérelem elutasítását javasolta. Azzal indokolta ezt, hogy a fuvarosok között a szabad verseny korlátozása által a közönség érdeke szenvedne, a fuvarosok tetszés szerint szabhatnák meg az árakat, s ezenkívül az aradi fuvarosok oly kevesen vannak, hogy az igényeknek nem tehetnek eleget. A jogügyi bizottság véleménye értelmében határozott a tanács.

A fuvarosok — *Lukács* Gergely és társai — ezt meglebbezték. Felebbezésükben hangsúlyozták a létért való küzdelem nehézségeit, a melyben a vidéki fuvarosok konkurrenciája egyre jobban fenyegeti megélhetésüket. *Mikalakáról*, *Ujaradról*, *Csicsérről*, *Mondorlacról* és egyéb vidékekről nagy számmal jönnek az idegen fuvarosok és őket kiszorítják. Nem igaz, hogy ők kevesen vannak, és hogy fölemelik az árakat, háromszáznál többet számlálnak, s a mig nem jöttek be az idegen fuvarosok, addig is tisztességesen, méltányos áron végezték a dolgukat. Ismételik a kérésüket: mindenki, a ki Aradon fuvarozást vállal, köteles legyen iparigazolványt váltani, és aradi lakos legyen.

A tanács azt javasolta, hogy a felebbezésnek adjanak helyet, s a főkapitány által alkotott szabályrendeletet újra tárgyalják.

Müller Károly ezután még néhány meleg szóval támogatta a fuvarosok kérelmét. Jogos és méltányos az, hogy azoknak, a kik nem járulnak semmivel se hozzá Arad közterheihez, a

fuvarozást ne engedjék. Más városok is védik a saját embereik érdekét, sőt megesett egyszer, hogy aradi fuvarosokat, a mikor egy szomszéd községből Arad város közönségének jeget akartak hordani, erőszakkal kikergették az ottani fuvarosok. Nem áll, hogy kevesen vannak. Vannak ők annyian, hogy egészséges konkurrencia ki fog közöttük fejlődni; s mihelyt a megélhetésüket javítjuk, gombamódra fognak szaporodni. Csatlakozik a felebbezéshez és az előadó javaslatához.

A közgyűlés egyhangulag helyett adott a felebbezésnek, s a tanács javaslatát elfogadta.

A karzat vendégein meglátzott az elégedettség a határozat miatt. Az egyik idősebb polgártárs oda is szólt a bajusza alatt a szomszédjának:

— Mégis csak jó volt, hogy elgyöttünk...

Aradi föld Clevelandban.

(Az amerikai Kossuth-szobor.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 11.

Rendkívül érdekes levelet kapott ma Cleveland amerikai városból Barabás Béla dr. országgyűlési képviselő. A levél írója magyar ember, hozzá még aradi születésű: Percel Lajos, Percel néhai aradi mértékhibeletesítő hivatali főnök fia, ki most Clevelandban közjegyzői tisztséget tölt be.

A levél írója a clevelandi magyar egyesület által tervezett Kossuth-szoborral foglalkozik, melyről egy ízben már mi is tettünk említést. A szobrot a város legszebb helyén állítják föl és szeptember hó 28-án készülnek leleplezni nagy ünnepélyességek közt. Az emlékmű elkészítésével Tóth András debreceni szobrászt bízták meg.

Elmondja Percel, hogy a szobor leleplezését nem helyi érdekű, kisebbszerű tüntetésre, hanem egy nagy nemzeti demonstrációra akarják felhasználni. Szándékunkban van — ugymond a levélíró — Magyarország vármegyéinek alispánjait megkérni, hogy minden vármegyéből s a nagyobb városokból, így Arad városból is, egy-egy zacskó földet küldjenek, melyet a szobor talapatánál akarunk felhasználni. Meghívják az ünnepélyre Kossuth Ferenc és Kossuth Lajos Tódort, a függetlenségi kört s a magyar orsz. függetlenségi pártot is, hogy a leleplezés minél impozánsabb legyen.

Érdekes megemlíteni, hogy Clevelandnak négyszázezer lakosa van s ebből a magyarok száma negyven-ötven ezer főre tehető. Van három tiszta magyar ajku egyházközség, hatalmas magyar iskola, 20—25 magyar egyesület stb.

Nagyon érdekes a levélnek következő passzusa:

Odahaza felülelesen és rossz információk alapján ismerik az amerikai viszonyokat, itt volna tehát az alkalom azoknak, kiket a kíváncsiorlás kérdése érdekel és a kiknek hazánk és nemzetünk érdekei szívükön fekszenek, a szeptember 28-iki ünnepélyre ide kijönni, tanulmányozni a pánszláv üzemeket, megismerni a viszonyokat s hazatérve minden himezés-hamozás nélkül elmondani és megírni a látottakat és tapasztaltakat.

A pánszláv mozgalom mögött hatalmas erők, szervezett anyagi és erkölcsi támogatást élvező egyesületek állanak a rom. vagy gör. kath. papok vezetése alatt és e mozgalom káros hatását a felföldön már is érezhetni.

Ha otthon nem törődnek azzal, hogy az amerikai, csaknem egy milliárdnyi magyarság beolvad-e az amerikai nemzetbe, muszkává, vagy németté válik, ha azt hiszik, hogy az amerikai magyar nem teste és vére a magyar nemzet-

nek és összefont karokkal nézik, miként hódítják el ellenséges irányzatok a magyar haza fiait: ám jó, ne tegyenek semmit, hallgassanak agyon minden hazafias mozgalmat, legyenek közömbösek és hidegek minden iránt — és majd jönni fog a késő bánat.

Percel Lajos levele végén megkéri Barabást, hogy a készülő szobrot itthon egy bizottsággal vizsgálja meg, vegye át és felszólítja, hogy gondolkozzék azon, mily hasznos szolgálatot tenne nemzetünknek, ha ő maga, minél több képviselő és lelkes hazafi elhatározná magát arra, hogy átmenne Clevelandba a Kossuth-ünnepre.

Egy urinő szerelmi drámája.

(Schwéger Lajosné öngyilkos.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 11.

Egy Aradon általánosan ismert uriaszony öngyilkossága keltett ma óriási feltűnést a városban. A délutáni órákban terjedt el Aradon a hír, hogy Schwéger Lajosné, Aradmegye volt főszámvevőjének fiatal felesége öngyilkosságot követett el egy borosjenői szállodában. Az öngyilkosság kétszeresen föltűnő azért, mert utolsó jelenete egy szerelmi drámának, mely alig egy-két hónapja kezdődött s ma kettős halállal ért véget.

A dráma szereplői: Schwéger Lajosné, a meggyilkolt szép asszony és Hauser Béla bokszegei jegyző-segéd. Amilyen általános szenzációt keltett városszerte a kettős öngyilkosság, épen olyan általános a részvét a férj iránt, kinek életsorsában ez a második egész életre kiható csapás.

Az öngyilkosság délelőtt tíz órakor történt. Schwéger Lajost, aki a Krivány-sikasztásból kifolyólag, több tisztviselővel együtt, főszámvevői állását elvesztette, áprilisban Bokszege községben körjegyzőnek választották meg s azóta feleségével Bokszegeen laknak. Két gyermekük közül a nagyobbik az aradi főgimnázium hetedik osztályának tanulója, a kisebbik pedig a nagyváradi honvéd-alreáliskolában tanul.

Schwéger Lajosné Bokszegeen ismerkedett meg a jegyzői iroda egyik alkalmazottjával: Hauser Béla okleveles jegyző-segédével, akivel — mint a következmények mutatják — szerelmi viszonyt folytatott. Ennek a szerelmi viszonynak utolsó jelenete játszódott le ma az egyik borosjenői szállodában, ahol az öngyilkosságot elkövetették.

A szerelmes pár ma reggel Bokszege-ről kocsival átment a Bokszegetől mintegy egynegyed órányira fekvő Borosjenőre s ott egy szállodában szobát vettek maguknak. Schwéger Lajos ugyanis reggel 8 órakor Buttyinba utazott adópénzeket beszállítani s az öngyilkosok ezt az időt használták fel arra, hogy Borosjenőbe átmenjenek s ott az öngyilkosságot elkövetették.

A szállodában megreggeliztek Schwéger Lajosné és az írnök, majd pezsgőt ittak s az öngyilkosságot úgy tíz óra felé követették el. Hauser revolverrel előbb az asszony szívét lötte át, azután maga ellen fordította a fegyvert s a két lövéssel mindkettőjük életét kioltotta. A lövések zajára a szálloda személyzete betörte a szobaajtót s mikor beléptek, az öngyilkosokat vérbe-fagyva holtan találták meg a szobában.

A gyilkosságról és öngyilkosságról értesítették a borosjenői járásbírószágot vizs-

gálóbíróját és az orvost, kik az esetről jegyzőkönyvet vettek fel s intézkedtek a holttestek felboncolásáról. Majd átment Bokszege-ről az öngyilkos asszony fitestvére, a férjt pedig Buttyinban táviratilag értesítették a tragédiáról.

Schwéger Lajosné, született Rajla Etelka, körülbelül 35 éves s tizennyolc év óta van férjnél. Hauser, akivel együtt az öngyilkosságot elkövették, 28 éves, izraelita vallású fiatalember, s állítólag vőlegény volt.

A szerencsétlen férjet, kinek sorsa iránt általános és őszinte a részvét, iszonyuan leverte ez az eset. Félig eszméletlen állapotban, félőrülten járkált egész nap, azt sem tudván mitevő legyen. Hosszu küzdelmek után sikerült neki azt a szerencsétlenséget, hogy állását Krivány János miatt elvesztette, valamennyire helyrehozni azáltal, hogy a bokszegei jegyzőséget elnyerte, s most ez az újabb sorscsapás végkép tönkretette. Barátai, ismerősei és a megye tisztviselői közül többen kiutaztak Bokszege-re, hogy Schwégernek támaszai legyenek szomorú helyzetében.

TANÜGY.

(—) A tanítóképző épülete. A vallás- és közoktatásügyi miniszter leirt a városhoz, válaszolva ennek azon határozatára, melylyel az aradi tanítóképző intézet új épületéhez telket engedett át. A miniszter elfogadja a város által megszabott feltételek közül azt, hogy az intézetben csak magyar nyelvű előadásokat tarthassanak, azt azonban, hogy a város a telket csak használatra, nem pedig tulajdonilag engedte át, nem akceptálja. A mai közgyűlés arra elvben kimondta, hogy a terület hajlandó tulajdonilag is átengedni, ehhez azonban névszerű szavazásra lévén szükség, az érdemleges határozathozatalt a jövő havi közgyűlésre halasztották el.

Adóhivatalok áthelyezése Aradmegyében.

(A pénzügyminiszter leírata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 11.

Arad-vármegye adóügyi közigazgatásában két jelentős változás áll be legközelebb. Az egyik a pénzügyminiszter intézkedésével a mai napon befejezetté vált; a másikra nézve szintén megkezdődtek a tárgyalások, s még a megye közigazgatási bizottságától függ annak sorsa.

A pénzügyminiszter leiratot intézett az aradi kir. pénzügyigazgatóságához, a melyben tudatja, hogy a pankotai kir. adóhivatalt agasztus 1-től kezdve Világosra helyezi át.

Pankota és Világos között hosszú idő óta folyik a versengés az adóhivatalért. Világos mellett szolt az az érv, hogy járásbírói és főszolgabírói székhely, s a járásnak egyben természetes központja. Mind a két község telhet, majd házat ajánlott föl az adóhivatalért. A hosszú versengésnek az lett a vége, hogy a pénzügyminiszter Világos mellett döntött, s két hónap múlva oda költözik az adóhivatal.

A pénzügyminiszter egyben utasította a pénzügyigazgatóságot, hogy hallgassa meg Aradmegye közigazgatási bizottságának véleményét arra nézve, hogy a buttyini adóhivatal Boroszebesre helyeztessék-e át.

Erről a tervről is régebben van szó, de a megoldása előreláthatóan nem megy könnyen. Boroszebes a szolgabírói, Buttyin a járásbírói székhely. A buttyiniak attól tartanak, hogy az adóhivatal után, ha azt átvii-

viszik, a járásbíró is Borossebesre kerül, s a két közhivatalnak áthelyezése mindenesetre kárára lenne Buttyinnak. Másfelől azonban tagadhatatlan, hogy az adminisztráció egységes menete az teszi szükségessé, hogy a közigazgatási, pénzügyi és bírósági központok lehetőleg egy helyen legyenek.

A városi közgyűlések reformja.

(A délelőtti közgyűlések terve.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 11.

Meglepetést tartogatott a tanács a mai közgyűlésre a városatyáknak: váratlanul elébük toppant a délelőtti közgyűlések tervével. A meglepetésnek azonban szomorú sorsa volt: nemcsak, hogy nem fogadták kedvesen, hanem irgalmatlanul leszavazták, sőt azon igyekeztek, hogy az eszméjét is egyszer s mindenkorra agyonüssék.

Lukácsy Lajos és vele együtt több törvényhatósági tag, azt kérte, hogy a közgyűlési sorrendet a közgyűlés előtt legalább három nappal a törvényhatósági bizottsági tagok részére kézbesítsék és egyben azon a tanács javaslatát is föltüntessék.

A tanács a javaslathoz hozzájárult, csupán azt a törvényben gyökerező jogot kívánta fentartani, hogy fontos esetekben huszonnégy órával előbb is kitűzhessen egyes ügyeket a közgyűlés sorrendjére. Egyben . . .

Itt következett a meglepetés. Miután — mondta a tanács javaslata, — eképen az ügyek behatóbban tárgyalatván, azok lefolyása előreláthatóan hosszabb lesz, a közgyűléseket pedig másnapra halasztani bajjal jár, — mondják ki, hogy a közgyűléseket ezután az eddigi gyakorlattól eltérően, délelőtt tartják meg.

Az előadó be se fejezhette a javaslatot, zugó ellenmondás szakította félbe:

- Nem kell!
- Micsoda új eszme!
- Eláll!

A főispán közbeszól:

— Méltóztassanak legalább a javaslatot türelemmel meghallgatni.

Kádas főjegyző azután azzal fejezte be, hogy a mikor a közgyűléssel délelőtt nem végeznek, délután folytathatják.

Még ekkor sem csillapodott a zaj. Urbán Iván főispán erre maga kelt a javaslat védelmére.

— A javaslat első részeit, a melyek alapján a közgyűléseket előkészítő tanácsüléseket csütörtökön tartják meg, vasárnap kinyomatják a tárgysorozatot a határozatokkal, s a törvényhatósági tagok között sürgősen szét osztják — elfogadják?

— Azt igen?

— Ami a másik részét a délelőtti közgyűlésekkel illeti. — folytatta a főispán, — tudják önök is, hogy sokszor, ugyszólván, nyargalva megyünk a sorrenden végig, hogy egy nap alatt végezzünk vele; mert ha a közgyűlés fonalát megszakítjuk, másnap már nagyon kevesen vesznek részt a közgyűléseken. Délelőtt tartják a közgyűléseket Budapesten, Temesvárott, Pozsonyban, nem értem tehát, hogy nálunk . . .

Itt újra magasra emelkedett az ellenmondás zaja. A főispán megszakította a beszédet:

— Kérem, nincs olyan erős hangom, hogy a többieket tulkiabálhatnám; sziveskedjenek meghallgatni. Nálunk is megvalósítható minden baj nélkül a javaslat.

Nemess Zsigmond a javaslat első részét meg bővíteni kívánja azzal, hogy a tárgysoro-

zatban a *petitum*, a kérelem tárgya is bennfoglaltatik, továbbá, hogy olyankor, midőn huszonnégy órával a közgyűlés előtt tűznek ki valamely tárgyat a sorrendre, azt is a törvényhatósági bizottság tudomására hozzák, még pedig a lapok útján. A délelőtti közgyűlést a legnatározottabban ellenzi. A törvényhatósági bizottság tagjainak legnagyobb része délelőtt keresi kenyerét. De a tanács tagjai, s a tisztviselők is a javaslat elfogadása esetén szintén a délelőtti órákban vonatnának el hivataluktól, ami nagy kárára lenne a közérdeknek. Biztosíthatja a főispán, ha fontos tárgyak vannak napirendre tűzve, amelyek az egész közönség érdekét jelentik, akkor eljönnek nemcsak két, napon, de ha kell nyolc, ha kell husz napon is.

Barabás Béla még erősetben vágott a javaslatnak.

— A javaslat utolsó része, amely a délelőtti közgyűléseket illeti, ötletszerűen adatott be. Lukácsy Lajos indítványával pedig nincsen kapcsolatban. Ennél fogva nem is tárgyalható és én tiltakozom ellene, hogy ez most tárgyalassék.

A főispán és Barabás között csupán rövid elvi vita keletkezett a fölött, hogy a délelőtti közgyűlések eszméje kapcsolatban van a Lukácsy indítványával. Ezután a közgyűlés Lukácsy Lajos indítványát el fogadta, a délelőtti közgyűlésekre vonatkozó javaslatot pedig egyhangulag elvetette.

HIREK.

Zene az aradi kávéházakban.

— Küldöttség a főkapitánynál. —

Arad, június 11.

Az aradi vendéglősök és kávéosok kérvényt adtak be a tanácshoz az iránt, hogy éjjelen tul kávéházaikban és vendéglőkben csendes, az éjjeli nyugalmat nem zavaró zenét játszassanak. A tilalom, a mely ezt kizárta, ma teljesen időszerűtlennek mondható. Arad különösen abban fejlődött nagyvárossá, hogy élénk éjszakai élete van, a mely nem csupán a korhelyek, hanem az éjjeli munkából élők társadalmából kerül ki. Nagyon méltányos, ha a vendéglős, vagy kávéos üzlete érdekében az éjjeli látogató közönséget is zenével óhajtja szórakoztatni, ha azzal nem háborítja meg polgártársai nyugalmatát.

A kérvényben, a melyet a tanácshoz beadtak, felhozzák a kávéosok, hogy az éjszakai zeneengedélyekért állandóan négy koronát fizetnének, a mi a városnak háromezer forint évi jövedelmet jelentene. E mellett azonban a kávéházak ugyis állandó ellenőrzés alatt állanak, tehát ki van zárva, hogy ennek révén a város közcsendje megzavartatnék.

A kérelem érdekében ma délelőtt küldöttség kereste föl Greén Nándor tb. főkapitányt és a benne fölhozottakra hivatkozva kérte, hogy azt a tanácsnál támogassa. Greén kijelentette, hogy a maga részéről, a megfelelő szabályok keretében méltányosnak találja a kérelmet és azt hiszi, hogy a tanács se fog ellene akadályokat gördíteni.

A mint értesülünk, a tanács szombati ülésén fogja tárgyalni, s valószínű, hogy ezt a legközelebbi városi közgyűlés sorrendjére is kitűzik.

— Az utolsó harangzó. A minoriták templomában ma este szólottak utoljára a harangok. Nyolc órától kilencig egyre zugott az öreg „Cirjék“, meg utána a többiek s bucsuztatták a templomot, melyet immár lebontanak s meg kell tőle válniok. Hosszu ideig némasággal gyászolják ezt a szomorú válást.

— A borosjenői petíció elutasítása. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A kir. Kuria II. választási tanácsában Vavrik Béla elnök ma délben hirdette ki a Kuria ítéletét a petíció dolgában, a melylyel Solymossy Lajos, báró borosjenői mandátumát megtámadták. A Kuria a pótbizonyítás elrendelését mellőzte, s a kérvényezőket kérvényükkel elutasította.

— A Hadik-huszárok jubileuma. Az aradi cs. és kir. Hadik-huszárezred, a mint ismeretes, ez évben ünnepli meg fenállásának kétszáz éves jubileumát. Az ünnepre, melyet július hó 25-én 26-án és 27-en tartanak meg, nagy előkészületeket tesznek a lovaslaktanyában s arról van szó, hogy az ünnepségeken résztvesznek mindazok, a kik valaha az ezred tisztikarához tartoztak, akár tényleges, akár tartalékos minőségben. A rendező bizottság kéri azokat, akik a tisztikarhoz tartoztak, hogy címeiket jelentsék be, hogy a meghívókat idejekorán elküldhesse. A három nap valamelyikén nagy löversenyt rendeznek, kifejezéseül annak, hogy a Hadik-huszárok mindig a monarchia legelső lovasai közé tartoztak. Pazar látványt nyújt majd, mikor az ezred különféle uniformisokban fog gyakorlatozást végezni. A hányféle egyenruhát eddig csak viselt az ezred, az mind képviselve lesz az ünnepségen. Lesz kurucegyenruha, Mária Terézia korabeli egyenruha, szóval az ezred legfestőibb elrendezésben fogja bemutatni az ezred történetét. Nagyszabású banquet is rendeznek, a melyre a polgárság is hivatalos lesz.

— A Nemzeti Szalon képtárlata állandóan vonzza a közönséget a templom utcai iskolába. A sok gyönyörűséget nyújtó képek reá is szolgálnak az érdeklődésre, mely bizenyára ezután sem marad ki. Csoportos látogatás is volt ma: a polgári fiúiskola növendékei nézték meg a tárlatot, holnap pedig a felsőbb leányiskola lesz soron. Ujabb vásáriások is történtek. Ring Géza, ki már megvette Bruck Lajos „Kutrál“ című képét, megvásárolta most Nyilassy Sándor „Maifa alatt“ és Tölgyessy Artur „Koldusasszony“ című festményét. Wagner Géza Hadzsi Olgának „Fusztá“ját, Lilienberg Sándor pedig Szenes Fülöp „Évődés“-ét vette meg.

— Gyáriparosok a miniszterelnöknél. A Gyáriparosok Országos Szövetsége, a mint fővárosi tudósítónk táviratozza, ma délután öt órakor Chorin Ferenc dr. elnök vezetésével Széll Kálmán miniszterelnöknél tisztelgett. A miniszterelnök Chorin üdvözlő beszédére felelve kijelentette, hogy a magyar iparvédelmet nemcsak kormányzati kötelességének tartja, de szíven is viseli.

— Az aradi tanítóképző az ország budgetjében. A hivatalos lap mai száma közli az 1902 évi állami költségvetésre vonatkozó törvényt, mely a f. évi július hó 6-án nyert szentesítést. A folyó évre a magyar korona országainak rendes kiadásai kerek számban kilencszázkilencvenkét millió, átmeneti kiadásai harmincnégy millió, beruházási kiadásai pedig hatvan millió koronában állapítottak és ajánlatnak meg. A beruházások között szerepel az aradi állami tanítóképző intézet épületére a város által fedezendő 60.000 K és kölcsön útján beruházandó 240.000 K 1-ső részlete 40.000 K, együtt százezer koronával, a rendkívüli bevételek közt pedig az aradi állami tanítóképző épületének költségeihez a város által fizetendő hatvanezer koronával s az ugyanezen épületre kölcsön útján beszerzendő 240.000 korona első részlete, negyvenezer koronával.

— Lemondott osztrák miniszter. Rezek cseh miniszter ma beadta lemondását Körber miniszterelnöknek, mert a cseh párt elhatározta, hogy a vasúti jegyek megadóztatása ellen obstruálni fog.

— **Arad és a Rákóczy-szobor.** Szabolcsvármegye országos mozgalmát indított az iránt, hogy II. Rákóczy Ferenc fejedelemnek és hős társainak Kassa város főterén, a mely város központja volt a kuruc mozgalmaknak, szobra emeltessék. E célra Szabolcsvármegye a közmívelődési alaptól 500 koronát szavazott meg, s a megye közönsége körében gyűjtést rendezett. Hasonló eljárásra hívta föl Arad városát is. A tanács a mai közgyűlésen az átiratot oly javaslattal terjesztette be, hogy ahhoz a város *elvből járuljon hozzá*, a költségekhez való hozzájárulást pedig tartsa függőben, a míg Kassa város polgármesterétől erre nézve pozitív megkeresés érkezik. A közgyűlés ily értelemben határozott.

— **A közigazgatás egyszerűsítése.** A belügyminiszteriumban, a mint lapunknak táviratozzák, holnap kezdődik meg a nagy közigazgatási szaktanácskozás, a melyen az érdekelt szakminiszteriumok képviselőin kívül részt vesz sok képviselő pártkülönbség nélkül, továbbá több főispán, alispán, főszolgabíró és közjegyző. Az első csoportnak, a mely holnap megkezdí a tanácskozást, az a feladata, hogy a vármegyei általános közigazgatási, valamint a községi és körjegyzői, valamint a közigazgatási bizottsági ügyvitel egyszerűsítéséről kidolgozott munkákat megbirálja.

— **A menyházai fürdővonatok.** Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatósága az alábbi értesítést teszi közre: Van szerencsénk tudatni, hogy *f. év július hó 1-től* kezdve *Borossebes és Menyháza között* a fürdő idején tartamáig azaz *szeptember hó 15-éig bezárólag* az ez idő szerint közlekedő 612 és 613 sz. személyszállító vonatokon kívül a 611 és 614. sz. személyszállító vonatok is naponta közlekedni fognak. Ezen vonatok közlekedése által az Aradról déli 12 óra 06 perckor induló 112 számú és délelőtt 11 órakor Aradra érkező 111 sz. vegyes vonatokhoz csatlakozás létesítetik. A 614 sz. vonat Borossebesről naponta délután 4 órakor indul, és Menyházára d. u. 5 óra 22 perckor érkezik, míg a 611 sz. vonat Menyházáról reggel 6 óra 06, perckor indul és Borossebesbe 7 óra 20 perckor érkezik meg.

— **Fegyelmi egy tanári kar ellen.** Brassó-ból táviratozzák: *Wlassics Gyula* vallás-és közoktatásügyi miniszter fegyelmi vizsgálatot rendelt el a *balázsfalvi érseki főgimnázium tanári kara ellen*, a miért ez megengedte, hogy a gimnázium ifjusága a *Destepta-te Romanul* című, államellenes dalt énekelve, *román nemzeti színű lobogóval* vonuljon végig a városban. A nemzetiségi tüntetés különben a bíróságokat is foglalkoztatni fogja, a mennyiben a VIII. osztály három tanulója ellen *izgatás miatt megindították a bünvádi eljárást.*

— **Felfüggesztett adótárgyalás.** Győrött szokatlan, sőt talán példátlan eset történt: a városi adókövető bizottság működését az elnök felfüggesztette. A győri pénzügyigazgatóság az iparos- és kereskedő-osztály terhére 50—150 százalékos adóemelést iránt nyújtott be javaslatokat. E javaslatokat a tárgyaláson *Nemes Ferenc* pénzügyi titkár nemcsak ridegen védte, hanem még a bizottságot is dirigálni akarta. E miatt dr. *Deáky Zsigmond* elnökkel ismételtelen összeszólközött. Ma megint éles szóváltása volt, a titkár azt követelte, hogy a javaslat megokolását jegyzőkönyvbe diktálhassa s mikor azt, mint fölösleges dolgot, az elnök nem teljesítette, kijelentette, hogy akkor nem referál tovább. Deáky erre a tárgyalást *felfüggesztette*, a feleket elbocsátotta és a pénzügyigazgatótól új előadót kért.

— **ungyilkos ezredes.** Bécsből teletonálják, hogy *Igazfi ezredes*, a Magyar-osztrák hadsereg legjobb lovása és lövője 58 éves korában ma egy ideges rohamában *öngyilkosságot követett el*. Neve ismeretes arról az afférről, melyben *Offenheim dr.-nak* segédkezett *Lueger* ellen.

— **Az új francia miniszterelnök.** *Combes*, az új francia kormány elnöke, aki tegnap mutatata be magát és miniszteriumát a kamarának, érdekes multu ember 1835-ben született *Roquecourbeban*, Tarn megyében paraszt családból s először papnak készült. Albiban és Castresben járt szemináriumba s mivel nagyon szorgalmas és tehetséges ember volt, Párisba is elküldte püspöke a karmeliták intézetében. Párisban pappá is szentelték, miután a filozófiából doktori címet nyert az egyetemen. *Combes* abbé valóságilag rajongott s szkolasztikáért, s ezért nem is lekipásztor lett, hanem tanár egy szerzetes iskolában, Nimesben. De nem sokáig volt pap; ott hagyta tanári állását, visszament Párisba, orvosi oklevelet szerzett és megházasodott. Ponsban telepedett le, ahol huszonötévig polgármester volt és szenátornak is megválasztották. A kis városka lakói nagyon szerették *Combest*, akinek a polgármesterség annyi dolgot adott, hogy csak ritkán menetett Párisba a szenátus üléseire. Igen félszeg ember, sok tekintetben még ma is tökéletes paraszt; nagyon rövidlátó s párját ritkítja abban hogy mindennapi környezetén kívül senkinek az arcára nem bír visszaemlékezni; mikor miniszter volt, gyakran bemutatkozott a kollegáinak. Szónoki tehetsége semmi; mindig kiunal s nagyon komolyan beszél, miközben bámulatos elszólásokat követ el, anélkül, hogy észrevenné. Más-különbben rendkívül munkás ember, s nagyon becsületesnek tartják. Párisban alighanem mulatságos alak lesz.

— **Fölmentett gyilkos.** A pestvidéki törvényszék esküdtbirósága ma este hozott ítéletet *Kramer Dezső* 30 éves géplakatos bűnyűjében. *Kramer* állandó harcban állott anyósával, aki őt saját házából ki is üldözte, feleségétől, gyermekétől elválasztotta. Emiatti elkeseredésében revolverből rálőtt a kis gyermekét karján tartó feleségére, őt súlyosan megsebesítette, egy golyó pedig a kis gyermeket találta, ki a kapott sebbe bele is halt. Az esküdtek kimondták, hogy *Kramer* bűnös a szándékos emberölés büntetésében, de ezt *nem beszámítható állapotban* követte el. Ennek alapján a törvényszék *Kramert fölmentette*. Az ítéletet a hallgatóság lelkes éljenzéssel fogadta.

— **A csongrádi képviselőválasztás.** A csongrád városi képviselőválasztás ügyében, vasárnap délelőtt értekezlet lesz, amelyen *Polónyi Gézával* szemben a helyi függetlenségi párt *Tasnádi Antal dr.* szentesi ügyvédet fogja jelölni. Ugy hallik azonban parlamenti forrásból, hogy a kerület ügyeit, a *nagymérvű vesztegetéseket* az igazságügyminiszter iniciatívájára parlamenti bizottság vizsgálat tárgyává fogja tenni és így a választás legjobb esetben is csak *ez év végén* lesz meg.

— **Szerencsétlenség a makói pályaudvaron.** Az arad-csanádi vasutaknak makói pályaudvarán tegnap délelőtt egy fékező szerencsétlenül járt. *Zsilinszky Pál* így hívják a fékezőt, tolatás közben a vágány keresztjezen megcsuszva a két kocsi ütközője közé esett s életveszélyesen megsérült. A bal csigolya közelében két bordája s a jobb vállperece eltörtött s tüdője a bordatörésnél megsérült. A sérült fékezőt a kórházba szállították. Az orvosok biznak felépülésében, hacsak a megsérült tüdő és tüdőhártva a bajt nem komplikálja. Feleségét, ki két kis gyermekével épen tegnap utazott Nagyváradra, táviratilag értesítették férje balesetéről.

— **Új háztulajdonosok.** A város mai közgyűlése a Csungán *Arzén, Molnár Albert, özv. Bajai Lajosné, Fejér Mihály, Balogh Dávid, Jéger János, Pichler János, Knechtel Géza, Schmidt János, özv. Minarek Jakabné, Novák Gusztávné és Fábán Vince* által emelt új épület községi adómentességét a szokásos időre megadta.

— **Titkár-választás.** Az aradi kereskedő ifjak betegsegélyző együletének választmánya ma esti ülésén töltötte be a *Sztamorai János* eltávozásával megüresedett titkári tisztelet. A vá-

lasztmány *Kendziur Ervint*, az Aradmegyei Takarékpénztár tisztviselőjét választotta meg. — **Névmagyarosítás.** *Kiskoru Lovrov Márton* aradi illetőségű ugyanottani lakos családi nevének „Lónyai“-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Mielőtt fürdőbe utazik**, lássa el magát finom zsevrő cipővel, esetleg sarga és lakkcipővel. Ilyet legnagyobb választékban és legolcsóbb áron Porter Vilmos Nagy Aruházában a Szabadság-terén. Városi és megyei telefon száma 324.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papirkereskedő ura: (Szabadtér 20. szám, Telefon 265.sz.) képviselőseggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

A város építkezései és az építési-vállalkozók.

(Megsemmisített árlejtések.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, június 11.

A ségai és polturai új községi iskolák felépítésére tartott értejtés eredménye miatt a város ma délutáni közgyűlésén élénk vitatkozás volt arról, hogy a munkálatokkal a legolcsóbb ajánlatot tevő *építési vállalkozót*, avagy a drágább ajánlatot tett *képesített építésszt* bízzák-e meg.

A dolog története az, hogy az új iskola felépítésére kiírt pályázaton a legelőnyösebb ajánlatot *Schön Károly* aradi *építési-vállalkozó* tette, az utána következő legolcsóbbat pedig *Probst Mihály* aradi építőmester. A tanács az árlejtésnek ezt az eredményét azzal a javaslattal terjesztette a közgyűlés elé, hogy az építéssel ne *Schön Károly* vállalkozót, hanem *Probst Mihály* okleveles építésszt bízzák meg.

Kiss Ferenc a tanács javaslata ellen szól. Nem tartja helyesnek, sőt szabályszerűnek sem, hogy nyilvános pályázattól *utólagosan* elűtnek egy építési vállalkozót, akinek joga van az építés elvállalására, hiszen azért adja a törvény a vállalkozói jogosultságot. Nem személyekről szól, mert *Schön Károlyhoz* éppugy nem fűzi a rokonszenv, mint ahogy nem szól ellenszenvből *Probst Mihály* ellen. Itt elvi kérdéssről van szó, s bár az igaz, hogy a vállalkozó maga nem építhet, hanem minden munka-nemhez külön képesített mestert kell alkalmaznia, úgy igaz az is, hogy az építésre éppugy vállalkozhat, mint egy építő-mester.

Avarffy Géza a tanács javaslata mellett szól, *Steiner Jakab* pedig azt ajánlja, s a jelen esetben, ha már a város ilyen álláspontot foglal el az oklevéllel nem bíró vállalkozókkal szemben, az lett volna az egyedül helyes, méltányos és törvényszerű eljárás, hogy *újabb árlejtést irjanak ki*, s ebből *egyszersmindenkorra zárják ki a vállalkozókat*.

Viragh Lajos főmérnök csodálkozik, hogy *Kiss Ferenc*, aki az ipartestület titkára, védelmére kel a vállalkozóknak a képesített építésszekkel szemben. Hozzá naponkint mennek a képesített iparosok panaszkodással a vállalkozók ellev s a városnak kell jó példával előljárni annak megakadályozásában, hogy egyes emberek a törvényt ki ne játsszák.

Kiss Ferenc szavainak helyreigazítása képen kijelenti, hogy ő éppenséggel nem foglal állást a képesített iparosok ellen, sőt örömmel üdvözlí a város előljároságának ezt a kezdeményezését. A jelen esetről azonban törvényte: lennek tartja azt, hogy elüssenek egy olyan embert a vállalkozástól, kinek joga volt pályázni, mert a vállalkozókat nem zárták ki onnét, s aki a legolcsóbb ajánlatot tette. A jövőre nézve maga is kéri, hogy a város a képesített iparosokat pártolja elsősorban.

Reicher Károly főügyész felvilágosítja a közgyűlést arról, hogy a törvényhatóságnak

joga van a pályázók között a garancia szempontjából az ajánlat olcsóságára való tekintet nélkül választani. *Varjassy Lajos* tanácsos pedig véget vetett a vitának, azt javasolván, hogy ne bizzák meg egyenesen Probst Mihályt az építéssel, hanem *tartsanak új árlejtést*, melynek pályázatát csak képesített építészeknek nyissák meg.

A főispán ezután szavazást rendelt el, melynek eredménye az lett, hogy a tanács javaslatát 27 szóval 12 ellen elfogadták.

NAPIREND.

Június 12. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Ekb. János. — Protestáns naptár: Antonina. — Izraelita naptár: Schabuth 2. napja. — Görög-keleti naptár (június 30.): Izsász. — A nap két 3 óra 47 perckor, nyugszik 7 óra 40 perckor. — A hold két 11 óra 7 perckor, nyugszik 11 óra 41 perckor. Kőbányai-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekllye-muzeum helyisége mellett ülésterem.

Időjelzés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, zivatarok.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Birtokcsere.** Az aradi törvényszék telek-könyvi hivatalában tegnap a következő birtok-átiratások jegyeztettek be: Ruzsity Gyula Orovil-utcai telkét eladta 100 koronáért Osztoin Péternek; Argyelán Tivadar eladta Trombita-utca 39. sz. házát 3050 koronáért Pfeifer György és nejeének Nelf Katafínak; Molnár Bertalanné eladta Vécsey-utca 8. sz. házát 5000 koronáért Pap Gyuláné Borsos Róznak.

— **Fizetésektelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésektelenségekről tesz jelentést: Szabó István, *Erzsébetváros.* — Bondy Arnold, *Zombor.* — Colic Ivo, *Travnik.* — Israel Avram Gerson, *Sophia.* — Remm Tivadar, *Grác.* — Berkovits Armin, *Cipőzlet Budapest.* — Rosenberg Samuel, *Bécs.*

Szeszűzlet.

— Június 11. —

Mai jegyzéink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Szárazított mosók 12'80—13— korona mmásanként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Június 11. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban 98—99 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 105—7 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 104—6 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 103—5 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban 104—6 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 102—4 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 100—2 fillérig.

Sertésleltár. Június 8. napján volt készlet 46,690 darab, június 9. napján főlhajtott 610 darab, június 9. napján elszállított 701 darab, június 10. napján maradt készlet 46,599 darab. Üzlet: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, június 11.

Magyar aranyárjádék 4%	120.60
Magyar koronajárjádék 4%	97.85
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	119.—
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	100.—
Magyar keleti vasut	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.80
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	206.—
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	163.—
Osztrák papírjárjádék	101.30
Osztrák járjádék ezüst	101.30
Osztrák járjádék arany	120.50
Koronajárjádék	99.70
1960-iki államsorsjegyek	153.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1600.—
Magyar hitelbankrészvény	710.75
Osztrák hitelbankrészvény	690.50
Osztrák-magyar államvasut	704.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.07
Német birodalmi márka	117.35
London	240.35
Paris	95.25

Budapesti áru- és értéktőzsdé.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, június 11.

Déltőzsdé. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv korlátolt. Kedvező irányzat mellett 15,000 métermázsas került forgalomba, 5 fillérrrel drágább áron. Egyéb gabonaművek kedvezők. Időjárás változó, hőmérő súlyedt.

Zárlat 12 órakor:

Buza júniusra	9.20—9.25
Buza októberre	7.98—7.99
Rozs októberre	6.65—6.66
Zab októberre	5.78—5.80
Tengeri júliusra	5.16—5.17
Tengeri augusztusra	5.23—5.25
Repce augusztusra	11.65—11.75

Zárlat 5 órakor:

Buza júniusra	8.02—8.03
Buza októberre	6.68—6.69
Rozs októberre	5.79—5.80
Zab októberre	5.19—5.20
Tengeri júliusra	5.28—5.27
Tengeri augusztusra	11.65—11.75

Zárlat 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	691.—
Magyar hitelrészvény	711.—
Lezámitolóbank részvény	436.50
Rima-Murányi vasmű részvény	519.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	704.50
Közúti vasut	614.50
Városi villamos vasut részvény	310.50

CSARNOK.

Történetek

egy ócska paradicsomban.

Irta: Hevesi Jenő.

[7]

(Folytatás.)

— Megállj csak, Ádám. Egy jó gondolatom támadt.

— No, mi az? — kérdezte Ádám, örömtől felcsillámoló szemekkel.

— Mindjárt elmegyek a cupringerhez egy takaros vászoncselédért . . .

— Miféle cupringerhez? Mi az? — csodálkozott Ádám.

— Mi? Hát házasságközvetítő. Mert tud meg, szerelmetes magzatom, hogy az asszonyt manapság úgy liferálják, mint az árut: kiválasztják, megalkudnak az árában s aztán viszik haza — feleségnek.

Ádám lemondólag intett a kezével.

— De hol a szerző? Lássuk!

Gorilla zavartan simogatta az állát.

— Hol? . . . Az ám: hol?

— Itt bajosan talál, mert Gábor bácsi azt mondta, hogy én vagyok az egyedüli ember.

— Azon is segíthetünk.

— Kíváncsivá tesz apám uram.

— Kishirdetés utján keressük!

— De melyik újságban? Hiszen itt nincs lap. Nem érdemes egy ember kedvéért lapot gründolni . . . De hogy is jutott ez eszébe?

— Ejnye! . . . Az éjjel álmodtam, s most, hogy róla beszélünk, azt hittem, álmom valóra vált s megjelent a „Paradicsomi Friss Újság.”

— Sajnos, nem . . . De nini! Ott jön Gábor bácsi. Az talán tud valami okos tanácsot adni.

Csakugyan Gábor közeledett feléjük.

— Pálkás jó reggelt, bátyám! — kiáltott Ádám örömmel.

— Szervusz ócsém, Ádám! Hogy vagy?

— Mint a többi szegény gróf a gazdag városban. Hát magát mi jó szél hozta erre-felé?

— Semmi. Unatkoztam odafönt s gondoltam, felkereslek egy kissé.

— No ezt okosan tette. Eppen kapóra jött.

— Hogy-hogy?

— Most tanakodunk éppen arról, honnan kellene asszonyt szerezni.

— Asszonyt? Minek az, te?

Ádám nagy szemeket meresztett.

— Minek? Hát, hogy — legyen.

— Hagyd el, Ádám, sokkal jobb, hogy — nincs belátom, hogy nagy baj az, ha nincsen, de hidd el: még nagyobb, ha van. Tapasztalt öreg ember vagyok, jól tudom, mit beszélnek. Veszedelemes portéka az asszony-népség!

— Bánom is én! Férfi vagyok s szembe tudok nézni, ha kell, a veszedelemmel is.

— Hát, hiszen . . . Ha éppen olyan nagyon kell . . . Szerzek egyet neked . . .

Ádám felkiáltott örömben s majd a nyakába ugrott Gábornak.

— Ugy-ugy, Gábor bácsi csak szerezzon.

— Hát aztán milyen kellene?

— Milyen? . . . Várjon csak, hadd gondolkozzam egy kissé . . . Hát tudja mit: hozzon egy jó házból való sugár természetű, hosszú, földigérő szőke haju leányt.

— Milyen legyen a szeme?

— Kék, mint az ég, mikor nem borítja el a felh. Szemöldöke legyen fekete, mint az ében, a szája picit piros, mint az eper s csókra termett. A fogai legyenek hófehérek, de ne — hamisak.

Gábor nevetett.

— No fiu, látom, nincs rossz guztusod!

— Még nem végeztem be . . . Legyen házias, jó gazdaasszony, ne pletykáljon a szomszédokkal, egyszóval:

Nekem olyan asszony kell,

Ha ránézek, nevéssen,

Főzzön nekem vacsorát;

Ugy várja, várja,

Ugy várja haza az urát.

— Nyelveket ne tudjon? Például: Franciaul?

— Az nem okvetlenül szükséges, De ha tud, az sem baj.

— Zongorázni tudjon-e?

— Brr! Csak azt ne! Nem szeretem az örökös klamperozást . . .

— Pénze mennyi legyen?

— Kell is nekem! En szerelemből nősilök. En nem tekintem árucikknek az asszonyt, mint a fiataltság általában.

— Látom, derék legény vagy . . . Holnap ilyenkor itt lesz az asszony!

(Folytatása következik.)

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szmv. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsin reggel 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Május 1-től bezárólag szeptember 30-ig ünnep-és vasárnap, valamint a radnai búcsúnapokon jön Radnáról egy vegyesvonat este 8 óra 23 perckor.

Nyári színház.

Csütörtökön, 1902. évi június hó 12-én:

DISZELŐDÁS

a megválasztott román püspök tiszteletére.

Flórika szerelme.

A román népeletről merített eredeti népszimű énekkel és táncokkal, 4 felvonásban. Irta: Moldovány Gergely. Zenejét összeállították: Konti József és Stefanidesz Károly.

SZEMÉLYEK:

Bokotán Illés	Németh J.	Szófia, neje	Tolnainé.
Joan, fia	Békéssy Gy.	Gligor	Gőzon Béla.
Mária, jegyese	Szabó Irma.	Mitru, pakulár	Garai Ilonka.
Aron, pap	Csiky László.	Onucz	Ternyei L.
Gyorgye	Tukorai L.	Korcsmáros	Juhász S.
Petrikás	Polgár S.	Korcsmárosné	Pajor Agnes.
Flórika	Karácsonyi.	Cigányó	Daróczi Ilka.
Vaszi, pakulár	Győre Alajos.	Cigány	Sarkadi A.

Kezdete este 8 órakor.

Magy. kir. államv. üzlev. Aradon.

15734—1902. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak szajol-aradi vonala alább megnevezett állomásainak kibővítéséhez szükséges magas építmények és tartozékainak előállítására, ezzel nyilvános verseny tárgyalás hirdetik, melyre a jogérvényesen kiállított ajánlatok legkésőbb 1902. évi június hó 17-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége titkárságánál (aradcsanádi palota, I-ső emelet:) benyújtandók.

Később beérkező ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatok közt a szabad választásjogát, tekintet nélkül az árakra, az üzletvezetőség magának tartja fenn.

A szabályszerűen felbélyegzett és lepecsételt ajánlatok borítékai, a következő felirással látandók el: Ajánlat a magy. kir. államvasutak szajon-aradi vonalán létesítendő magas építmények előállítására. Az előállítandó magas építmények következők:

A) Mezőúr—Gyoma állomások közt a 798—808. sz. szelv. épülő Nagy—Lapos állomáson.

Egy emeletes III. rendű felvételi épület, egy kettős emeletes órház, egy gazdasági udvar, 2 rekeszszel, egy szabadon álló árnyékszék III. oszt. felvételi épülethez, egy szemétkemence, 1 kut a felvételi épülethez, 1 kut az órházhoz, két kettős órházi melléképület, két órbódé.

B.) Gyoma—Mezőberény állomások közt a 988—994 sz. szelv. épülő Körös—Tarcsa állomáson:

Egy emeletes III. rendű felvételi épület, egy kettős emeletes órház, egy gazdasági udvar 2 rekeszszel, egy szabadon álló árnyékszék III. rendű felvételi épülethez, egy szemétkemence, egy kut a felvételi épülethez, egy kut az órházhoz, két kettős órházi melléképület, két órbódé.

Az ajánlatok az ö. szes munkára, vagy az egyes állomásokon létesítendő munkákra külön-külön tehetők meg.

Az ajánlatok benyújtását megelőző napon azaz 1902. évi június hó 16-án déli 12 óráig állomáskénti munkára 2100 korona, azaz: kettőezer száz korona bántpénz a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál (aradcsanádi palota földszintjén) akár készpénzben, akár állami letétre alkalmas értékpapirokban teendő le.

A bántpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, utolsó árfolyam szerint számíttanak, de nem névértéken felül.

Posta útján beküldött ajánlatok és bántpénzek tértili vevénnyel adandók fel.

A létesítendő épületek tervei, a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége építési és pályafenntartási osztályánál megtekintethetők, ugyanott az ajánlat alapjául szolgáló költségszámítások, a szerződési tervezet, ajánlati minta és a pályázati feltételek 2 kor. lefizetése mellett kaphatók.

Aradon, 1902. évi május hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Ügyes és megbízható

lapelárusítók

havi

20 kor. fizetéssel

és nagy mellékjövdelemmel

felvétetnek

a kiadóhivatalban.

A

szőlő peronoszporája ellen

való védekezéshez legjobb anyag a

Dr. ASCHENBRANDT-féle

BORDÓI-POR.

Leszállított ára Budapesten: 50 kilogrammos zsákokban á kilogramm 60 fillér, 10 és 5 kilogrammos zsákokban á kilogramm 64 fillér.

Használata olcsóbb, biztosabb, a levélhez jobban tapad, mint a rézgálicz, a permetezőt sohasem dugítja.

A magyar-óvári magy. kir. gazdasági akadémia növényéletani állomása kísérletének fényes eredménye, számos magyar gazda bizonyítványa bárkinek díjtalanul megküldetik.

A bordói-por ezenkívül kitűnő eredménnyel használható a burgonyavész ellen, gyümölcsfák permetezésére, gabonacsávázásra és baromfiok fertőtlenítésére.

Megrendeléseket elfogad a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete“

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.

Megrendeléseket elfogadják a vidéki megbízottak is.

A por kapható: Fehér Gyulánál Aradon, Henny Sándornál Uj-Szt.-Annán, Jamniczky Sándornál Uj-Aradon 1056

Egyedül valódi angol

THIERRY-féle BALZSAM.

Egészség-rendőrileg megvizsgálva és jóváhagyva.

Az üvegek felszerelése kereskedelmi-törvényi minta-védelem alatt áll.

Ezen balzsam belsőleg és külsőleg is használ: 1. Hasonlíthatlan hatású gyógyszer a tüdő és mell minden betegségeinél: enyhíti a hurutot és megszünteti a kiköpetést, eltávolítja a fájdalmas köhögést s még ilyen idült bajokat is meggyógyít. 2. Kitűnő hatása van torokgyulladásnál, rekedtség-nél, a nyak bármely bántalmánál stb. 3. Alaposan megszüntet minden lázt. 4. Meglepetően gyógyítja a máj, gyomor és a belek minden betegségét, különösen gyomorgörcsöt, kólikát és hasrágást. 5. Gyenge hashajtó és vértisztító hatású, tisztítja a veséket, megszünteti a hypochondriát és buskomorságot, erősíti az étvágyat és emésztést. 6. Kitűnő szolgálatot tesz fogfájásnál, odvas fogaknál, szájpneumonánál, minden fog és szájbajnál, megszünteti a felbűfögést s a száj és gyomor rossz szagát. 7. Külsőleg kitűnő gyógyszer minden sebre, akár régi az, akár új, sérülésekre, orbáncra, pattanások, füstlák, szemölcsök, égési sebekre, megfagyott tagokra, rüh, kősz, s kitérésre, fejpattogzott és érdes kezekre stb., megszünteti a fejfájást, zugást, szakgátást, köszvényt, felfűfűst stb. Jól vigyázzon mindenki a fenti zöld apácza-védjegyre. — Hamisítás ellen a legbiztosabb óvszer a greenből való direkt megrendelés. A szállítás csakis a szabadalmazott eredeti dobozokban 12 kis vagy 6 dupla üveggel történik. Ausztria-Magyarország minden postaállomására bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona, Bosznia és Herzegovinába bérmentve 12 kis vagy 6 dupla üveg 4 korona 60 fillér, 12 kis vagy 6 dupla üvegnél kevesebb nem szállítatik. — Szétküldés csak a pénz előre beküldése vagy az összeg utánvétele mellett.

Miért szenved? mikor biztos gyógyító hatásra van kilátás még a legrégebbi sebeknél is a

Thierry A. gyógyszerésznek egyedül valódi

Centifolia-kenőcse

használatánál, amely által majdnem minden alkalommal, még a fájdalmas és veszélyes műtétek vagy amputálás is elkerülhető és utóérhetlen úgy a sebek gyógyításában, mint a fájdalom enyhítésében is. A valódi Centifolia-kenőcse használható: gyermekágyas fájó mellére, tejfolyás megakadásánál, mell-megkeményedés, orbánc, minden idült bajoknál, sebes lábak vagy tagokra, sebek, sófolyás, dagadt lábknál, sőt csontszánnál is: utás-, szúrás-, vágás- és löveknél: minden idegen anyag, mint: üveg vagy faszilánk, homok, serét, tövis stb. kiszívására; mindenféle daganatok, kelések, támadások, pokolvar, sőt rákbajnál is; gilisztá ellen, korörméreg, pörsevés, sebes lábak, mindenféle égési sebek, fagyos tagok, a beteg fekvéstől farradt tagjaira, nyakdaganat, a vér betegségek, fullfolyás, gyermek-óvar stb. bántalmak ellen. Két tégelynél kevesebb nem küldetik; a szállítás csakis az árnak előleges beküldése vagy utánvét mellett történhetik. Két tégely ára szállítólevéllel, portó és csomagolással együtt 3 korona 50 fillér. Számtalan elismerő-levél áll rendelkezésre. Mindenki óvatik a hatástalan hamisítványok vásárlásától s tessék ügyelni, hogy minden tégelyre a fenti védjegy és a cím: „Schutzengel Apotheke des A. Thierry in Pragrad“ beégetve legyen.

A gyógyhatásukban utóérhetlen eme két szer a romlásnak nincs kitéve, hanem ellenkezőleg, minél régebbiek, annál jobbak és hatásosabbak lesznek, sem a hideg, sem a meleg által nem szenvednek és azért bármely évszakban szétküldhetők. Legjobbnyire már az orvos megérkezéseig is segítenek, nagyon természetes, hogy sohasem szabad hamisítványokat, vagy pedig más értéktelen és hatás nélküli ugynevezett pótszereket használni, amelyekért a pénz hiába dobja ki, hanem csakis ezen két részen jónak elismert, valódi, olcsó, megbízható és mindamellett teljesen ártalmatlan világhírű szert kell vásárolni, amelyeket minden családban minden előfordulható esélyre készletben kell tartani. Ahol pedig ezen szerek a valódiság minden kétkével ellátva nem volna kaphatók, úgy kérjük azokat körözöndül

Thierry (Adolf) gyógyszerésznél Limitad „Schutzengel Apotheke“ Pragrad bei Robitsch-Sauerbrunn megrendelni. Központi raktár: Budapest Török J. gyógyszerésztárában, Zágráb Mittelbach S. gyógyszerésztárában, Bécsben C. Brady gyógyszerésztárában. 1901

Feltűnő eredmény érhető el

a Hajós-féle

Ibolya-Créme

használata által, mely egy pár nap alatt elmulaszt Széplő, májfolt, bíbros, bőrvörösséget és mindennemű arczfoltosságot. E remek ártalmatlan cosmeticus szer a bőrben teljesen felszívódik, minek következtében a hatás bámulatos gyorsasággal áll be.

Nappal is használható!

A párisi és londoni hygienicus kiállításokon aranyérmekkel kitüntetve.

Ára egy tégelynek 50 kr.

Ibolya-crème szappan 35 kr. Ibolya hűlgypor fehér, rózsá és orém színben egy drb. 60 krajczár.

Ibolya tej (Eau de Violette de Hajós) egy üveg 50 krajczár.

Óvakodjunk értéktelen utánzatoktól!

Bevásárlásnál csakis HAJOS féle készítményeket tessék elfogadni.

Olcsóbb ajánlat, mint hamisítvány visszautasítandó!

Kapható a készítő feltalálójánál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Aradon: Vojtek Kálmán, Tábor Gyula, Pécskán: Adler Gy. Lajos, Simándon: Csiky Lukács gyógyszerész uraknál.

Dohányzók
kérjenek

„NITL”

krokodil jellel ellátott legkitünőbb
egyiptomi szivarka hüvelyt
és legjobb minőségű
egyiptomi szivarka papírt.

A párisi 1902. évi
egészségügyi kiállításon
arany érmet nyert.
Mindenütt kapható.

Apró hirdetések.

Minden kihirdetés belkiatása leg-
alább egy koronára kerül és 20 szó-
lehet, minden további szó 4 fillérbe,
vastagabb betűkből 8 fillérbe kerül. A
kís. hirdetések előre fizetendők.

tesztéseket a kiadóhivatal ad; levél-
beni kérdésekre a válasza való kö-
nyeg mellékelendő. Telefon ártalmatlanság
nem ad a kiadóhivatal.

VAJDA BENŐ

fogorvos

Arad, Szabadság-tér Színház-épület.

Készít rágásra teljesen használható

MŰFOGAKAT,

foganként 2 frtért.

Fogak plombirozása feltűnően olcsón, jótállás
mellett. 768

Fájdalom nélküli foghuzás 1 forint.

Férfiak

ingyen kapnak

olyan új találmány orvosságot, mely
az elvesztett erőt újra meghozza.
Próbacsomagot s egy száz oldalas köny-
vet postán, jól becsomagolva, ingyen
kapják mindazok, a kik érte írnak.
Ez a legbámulatreméltőbb csoda-orvos-
ság, mely megmentett ezreket, a kik
fiatalkori kihágások folytán nemi baj-
okban, szifiliszben, valamint elvesztett
férfierőben szenvednek. Ez okból
elhatározta az intézet, hogy egy in-
gyen csomag orvosságot magyarázó
könyvvel együtt mindenkinek ingyen
küld. Ezzel a házi orvossággal a baj
otthon gyógyítható, s mindazok, a kik
a fiatalkori kihágásokból származó nemi
bajokban, szellemi elgyöngülésben,
vagy krónikus bajokban szenvednek,
otthon gyógyíthatják magukat. Ez a
gyógyszer közvetlenül azokra a szer-
vekre hat, a hol a megerősödés szük-
séges csodálatos eredménnyel gyó-
gyítja az évek óta tartó betegségeket.
Óreg, fiatal egyaránt írhat a Staat
Medical Institutnak az alant jelzett
címmel, a honnan a csomagot rögtön
elküldik. Az intézet leginkább azokat
akarja megmenteni, a kik kezelés
szeljából az otthonukat nem hagyhat-
ják el. A próbacsomag megmutatja,
hogy mily könnyen gyógyíthatók eb-
ből a rettenetes bajból otthon. Az in-
tézet kivételt nem tesz. Mindenki ír-
hat érte bárhol Magyarul, mire
titoktartás mellett postafordultávan egy
ingyen csomag orvosságot kap ma-
gyarázó könyvvel együtt. Irjon még
ma. A csomag oly szépen be van cso-
magozva, hogy a tartalmát senki sem
fogja megtudni. A levelet így kell
címezni: State Medical Institute 49.
Elektron Building, Fort Wayne, Ind
Amerika. A levelek mindig bermenten-
dők. 1341

Eladó

egy nagyon jó állapotban lévő
Clayton és Schuttleworth-féle ele-
vator Grünberger Mórnál Keve-
mesen. 1012

Irodai alkalmaztatást

keresek jegyzői irodában, közhiva-
taloknál, avagy ügyvédi irodában.
Cím: Sümeghy Román, Deák Fe-
rencz-utca 9. sz. II. emelet. 1064

Távbeszélő 369.

Gróf KÖNIGSEGG LAJOS

a magyar kir. Államvasutak gépgyára-
nak arad-csanádi kizárólagos képviselője

Aradon, Vörösmarty-utca 1. sz.

Kivánatra küld 1580

árjegyzéket ingyen és bérmentve.

Keresek

egy jó írással rendelkező ügyes

asszonyt vagy leányt,

ki irodámban mint 1000

pénztárnok és levelező

nyer alkalmazást.

Bing Ede, Arad.

Magyar kir. államvasutak igazgatósága.

86963—1902. sz. hoz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy
a vasúti kocsikban és az állomási
helyiségekben elhagyott tárgyak,
u. m. bőröndök, táskák kalapok,
ruha- és fehérneműek, botok, nap-
ernyők és esernyők stb. az alább
felsorolt állomásokon árverés alkalmával
azonnali készpénz fizetés mellett el
fognak adni:

Állomáson	1. évi június hó
Miskolcz	23-án d. u. 2 óra
Kolozsvár	24-én d. u. 2 óra
Bpest ny. áll.	28-án d. e. 9 óra

Budapest, 1902. május hóban.

Az igazgatóság

(Utánnomás nem díjaztatik.)

RITKA ALKALOM!

A mai naptól kezdve

3000 mtr legfinomabb divat zephyr
méterenként csak 17 kr.

2000 mtr jól mosó szép mintájú krettonok
méterenként csak 19 kr.

Eddig el nem ért! Nagy szenzáció!

Konkurrenzia nélkül!

Hoffmann Sándor

divatáruháza és szőnyegtelepe

A „fecskehez.” ARAD, Színház-épület.

